

LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

L A I S V E

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVE—LIBERTY
Dukartsavaitinis

Dalyje Queens apskrities (N. Y.) \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje 12.00
Jungtinėse Valstijose \$9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

No. 82

★ ★ ★ ★ ★

Pentkadienis, Spalio (October) 30, 1970, Ozone Park, N. Y. 11417

★ ★ ★ ★ ★

Metai 59-iejį

PRICE 10c

KRISLAI

Lytinių iškrypėlių problema
Branduolinės bombos Azijoje
Savižudžių sostinė
747 lėktuvų vairuotojai

— J. Gasiūnas —

Šių metų rugpjūčio 19 d. civilinėje ceremonijoje susituokė dvi merginos Carol Lord ir Terry Eloyd, West-cliff, Anglijoje.

Abi pasakė, kad jos viena kitą myli, abi tarp savęs lytiniai pasitenkina ir gali susituokę laimingai gyventi.

Tai veikiausia bus toks pirmas atsitikimas, kad dvi merginos sukuria vedybinį gyvenimą. Bet turbūt tik Anglijoje leidžia tai padaryti.

Netrukus veikiausia atsiras ir vyrų, kurie viens į kitą išmilylę sukurs legalį porinį gyvenimą. O tokių lytiniai nenormalių vyrų, kaip ir moterų, yra ir Amerikoje labai daug. Jie turi savo organizacijas ir kovoja už pilnas teises.

Nelengvas tokiems socialinis gyvenimas. Jie visur ignoruojami. Jiems sunku gauti kiek geresnius darbus. Kaip gamtiniai, taip ir socialiniai jie jaučiasi nukriausti.

Todėl dabar jie pradėjo išvystyti kovą už pilnas civilines teises bendroje draugijoje.

Pietrytinėje Azijoje Jungtinių Valstijų branduoliniai ginklai yra gerai paruošti. Apie 6,000 branduolinių bombų mes turime savo militariuose laivuose, Pietų Korėjoje, Tailande, Taivane ir Okinavoje.

Kai Kinija pradėjo išbandyti savo atominius pabūklus, Jungtinės Valstijos pasirodė branduoliniais ginklais sudaužyti Kiniją, jeigu ji pasikėsintų ant Amerikos interesų Azijoje — norėtų atsiimti Taivano salą, ištraukti į karą Indokinijoje.

Jungtinės Valstijos pavirto imperialistinių interesų saugotoju visame pasaulyje.

Žinote, kad Vakarų Berlynas yra "pasaulio savižudžių sostinė", kurioje proporcionaliai skaičiuojant daugiausia savižudysčių įvyksta. Pereitais metais iš 2,200,000 gyventojų nusižudė 932 žmonės.

Kita gal netikėtina keistenybė, kad moterys greičiau palinkę prie bandomo nusižudyti. Jos turincios mažai nusižudymui priežasčių.

Didžiųjų 747 lėktuvų vairuotojai išsikovojo algų pakėlimą iki \$57,000 į metus. Jie taipgi tedirbs tik 75 valandas į mėnesį.

Gyvybių lėktuvų vairuotojai reikalavo gerokai didesnių algų ir trumpesnių darbo valandų todėl, kad didžiulius lėktuvus vairuojant daugiau tenka panešti ner-

Tarybų Sąjungos statyta ligoninė dabar svarbiausias ligoniams centras Kambodijoje

Pnompenh, Kambodija. — Tarybų Sąjungos statyta ligoninė netoli premjero Lon Nol namų dabar yra svarbiausias centras kare sužeistiesiems žmonėms. Ligoninėje dirba šeši tarybiniai specialistai.

Tarybų Sąjunga pastatė ligoninę Kambodijos valdžiai 1967 metais, kaip dovaną Kambodijos liaudžiai. Tuo metu valdžios galva buvo princas Sinhanoukas,

kurį šių metų kovo 18 d. pašalino iš valdžios Amerikos remiami militaristai.

Dabar šioje ligoninėje, tarybinių daktarų vadovybėje, gydomi amerikiečių ginklais ir bombomis sužeisti žmonės, taipgi kareiviai, kurie kariauja prieš partizanus. Tarybiniai daktarai gydo civilinius žmones, bet vietiniai daktarai tame pačiame ligonbutyje gydo ir kareivius.

Rockefelleris sutiko išduoti Angela Davis Kalifornijai

Albany. — Gub. Rockefelleris patenkino Kalifornijos gubernatoriaus Reagano prašymą atiduoti į jo rankas Angela Davis. Tai padaryta be jokio tyrinėjimo, nepaisant daugelio organizacijų ir piliečių prašymų jos neišduoti Kalifornijai.

Davis advokatai apeliavo. Jie tikisi laimėti teisme, nes

tuo metu, kai Kalifornijoje bandyta išlaisvinti iš kalėjimo pantherius, Angela Davis Kalifornijoje nebuvo. Bet ją vistiek kaltina, kad kas nors jos ginklų panaudojė.

Skelbiama, kad jinai dabar paskelbusi bado streiką, jokio maisto neima į burną.

Mirė evoliucijos mokytojas

Shreveport, La. — 70 metų amžiaus mirė visame pasaulyje pagarsėjęs evoliucijos mokytojas John T. Scopes, 1925 metais teistas ir rastas kalnu Dayton, Tenn., kur jis tuo metu mokė darvinizmo teoriją. Teismas nusprendė, kad jis pasimokėtų \$100.

Tuo metu daugelyje valstijų religiniai fanatikai laikė senųjų įstatymų, kurie draudžia mokyklose skleistį ar mokinti mokinius evoliucijos teorijos. Žmonių simpatija visur buvo Scopes pusėje. Po to išvystė kova visose valstijose, kuriose buvo draudžiamas evoliucijos mokslas. Su laiku kova buvo laimėta.

TSRS išvarė Amerikos korespondentą

Maskva. — TSRS išvarė iš savo šalies New Yorko žurnalo "Newsweek" korespondentą John Dornbergą, kuris buvo apkaltintas antitarybine propaganda.

Jis prisispausdinęs lapelių rajono prieš skurdą. Jam padėjo viena prancūzė ir viena švedė, kurios taipgi buvo išdeportuotos.

Washingtonas. — Kentucky valstijos Appalachia kasyklų rajono prieš skurdą kovotojai Al McSurely nuteistas kalėjime išbūti metus laiko, o jo žmona — 3 mėnesius už atsisakymą senatiniam ragangaudžių komitetui liudyti.

vų įtempimo ir atsakomybės.

Amerikos armija tešia civilinių žudynes

Stockholmas, Švedija. — Tarptautinė Komisija JAV nusikaltimų Vietname tyrinėjimui turi surinkusi daug dokumentinių duomenų apie Amerikos armijos dalinių prarastas civilinių žmonių skerdynes Pietų Vietname rugsėjo mėnesio viduryje.

Tie duomenys jau paskelbti publikai. Jie parodo, kad JAV armijos daliniai sunaikino Pietų Vietname šimtus kaimų, išžudė šimtus civilinių gyventojų, daugiausia senelių, moterų ir vaikų.

Paryžius. — Prancūzijos Komunistų Partija sudarė planus sekamiems municipaliniams rinkimams, taipgi 50 metų minėjimui nuo partijos susikūrimo. Paskelbė vaju sukelti finansinei paramai.

Washingtonas. — AFL-CIO skelbia, kad federalinio algų-valandų įstatymo laurotojai 1969 metais nedamokėjo ir šiaip žemas algas gaunantiems darbininkams apie 100 milijonų dolerių.

Hartfordas. — Connecticut valstijos republikaonai ragina vice prezidentą Agnew apsiraminėti, per daug nešūkauti prieš liberalus ir karo priešus.

Chicago. — Daugiau kaip 500 civilinių teisių gynėjų piketavo republikonų banketą, kuriame vice prezidentas Agnew visai niekiškai taikos kovotojus.

Banditas Brazinskas --- senas nusikaltėlis Lietuvoje

Vilniaus "Tiesa" rašo:

Didžiai pasipiktinę sužinojo tarybiniai žmonės, kad du banditai užpuolė lėktuvo "AN-24" įgulą ir nužudė lėktuvo palydovę Nadeždą Kurčenką.

Ligi šiol abu banditai yra Turkijoje. Kaip žinoma, Tarybų Sąjungos vyriausybė paprasė Turkijos valdžiai išduoti nusikaltėlius žudikus, kad juos teistų tarybinis teismas.

Iš visos šalies plaukia laišukai ir telegramos, kur pagrįstai reikalaujama: "Banditus teisti! Negali likti nebausti tie, kurie padarė šlykštų nusikaltimą, kieno rankos kruvinos."

Brazinskas nubaustas 1965 metais

Prieš mus—Lietuvos TSR Aukščiausiojo teismo baudžiamųjų bylų teisminės kolegijos nuosprendis, priimtas 1965 metų sausio 23 d. Tada buvo nuteistas Vievio gyventojas Pranas Brazinskas. Taip tai tas pats Brazinskas, kuris banditiškai užpuolė lėktuvą "AN-24" įgulą, kuris nužudė laivo palydovę Nadeždą Kurčenką. Taip, tai tas pats Bra-Cituojaime tais metais padaryto nuosprendžio ištrauką:

"Teisiamasis Brazinskas, būdamas Vievio vartotojų kooperatyvo geležies-žibalo parduotuvės vedėju, 1958-1962 m. laikotarpyje stambiu mastu priiminėjo žinomai nusikalstamu būdu įgytą turtą ir, pasinaudodamas tarnybine padėtimi, realizavo

jo per parduotuvę, o gautus pinigus dalijosi su tokio turto pristatytojais."

Teismas nustatė, kad tokiu būdu Brazinskas priėmė ir pardavė turto daugiau kaip už 32 tūkstančius rublių.

Teismas tada pripažino p. Brazinską kaltu pagal Lietuvos TSR Baudžiamojo kodekso 177 straipsnį (pikt-naudžiavimas tarnybine padėtimi) ir pagal 228 straipsnį (nusikalstamu būdu gautu turto įgijimas arba realizavimas) ir nubaudė jį penkeriems metams laisvės atėmimo.

Banditai turi būti nubausti

Turkijos pirmosios instancijos teismas Trabzono mieste atmetė valstybės prokuroro reikalavimą duotį orderį, kad būtų suimti du banditai, kurie spalio 15 d. ginklu užpuolė keleivinio lėktuvo "AN-24" įgulą. Šiuo metu nusikaltėliai tebelaikomi Turkijos saugumo tarnybos priežiūroje, ir jų tolesnį likimą sprendžia Turkijos teisingumo ministerija.

Savo labiau negu keistą sprendimą teismas priėmė priešingai visų žinomoms faktams, kurie sukėlė tarybinės liaudies ir tarptautinės visuomenės rūstybę ir pasipiktinimą. Banditai, kurie nužudė Nadeždą Kurčenką, sužeidė lėktuvo vadą ir šturmaną, pastatė į pavojų 46 lėktuvo keleivių gyvybę, turi atsakyti Tarybų Sąjungos teismui už savo nusikaltimus ir turi būti nubausti, kaip nusipelnė.

Prieglaudos namai baisiai apleisti

Washingtonas. — Kongresmanas Pryor raportavo prieglaudos namų forumui apie baisiai apleistus prieglaudos namus (nursing homes), iš kurių daromi didžiuliai pelnai.

Seneliai ir invalidai labai prastai prižiūrimi. Širdies ligomis sergantieji beveik jokios medicininės pagalbos negauna.

Daugiau kaip milijonas amerikiečių gyvena prieglaudos namuose, kurių skaičius siekia iki 24,000.

Washingtonas. — Nixono administracija siūnia Izraeliui tankų 500 milijonų dolerių vertės. Bendrai visų ginklų siūnia bilijono dolerių vertės.

Maskva. — Tarybų Sąjunga ir Šiaurės Vietnamas pasirašė naują sutartį, kuri suteiks Šiaurės Vietnamui daugiau militarinės, ekonominės ir finansinės paramos.

Gyvsidabris pereina iš motinų į vaikus

Detroitas. — Michigano Viešosios Sveikatos departamentas skelbia, kad su maistu gautas motinose gyvsidabris pereina į dar negimusius vaikus, kurie tuomet gali gimti sužalota sveikata.

Gyvsidabrio veiklos kraujuje tyrinėtojai patyrė, kad negimusio vaiko kraujyje gali būti nuo 20 iki 30 proc. gyvsidabrio nuodų daugiau, negu motinos kraujyje. Gyvsidabris taipgi prisideda prie persileidimų ir perankstyvų gimdymų.

Harrisburg, Pa. — Universiteto branduolinis fizikas prof. Sternglass teigia, kad išleisti iš branduolinių reaktyvų gazai didina tose apylinkėse vaikų mirtingumą.

St. Louis, Mo. — 350 Air Force Aeronautical Chart Center darbininkų pridavė teismui kaltinimą prieš National Lead kompaniją už oro teršimą.

Pustrečio milijono darbininkų šiais metais dalyvavo 5,035 rekordiniuose streikuose

Washingtonas. — Darbo Departamentas skelbia, kad šiais metais jau pustrečio milijono darbininkų dalyvavo 5,035 streikuose, kuriuose prarasta 41,500,000 darbo dienų, skaičiuojant kiekvieną dieną darbininkas yra praradęs.

Vyriausybė sako, kad šių metų streikų nuostoliai yra

rekordiniai didžiausi, kiek yra buvę per pastarųjų 10 metų toki pat laikotarpį.

Kiek žinoma, beveik visos streikus organizuoti darbininkai laimėjo. Darbo unijos privertė darbdavius pasirašyti sutartis, kurios padidina algas ir pagerina darbo sąlygas.

Tarybinio lėktuvo grobikų du sužeistieji čia atvežti

Maskva. — Iš Turkijos miesto Trebizondo ligoninės čia buvo atvežti lėktuvo grobikų Brazinskų sužeistieji lakūnai Valeris Fadejevas ir Cachrakija. Ambulansu jie buvo nuvežti ligoninėn.

Abu tarybinio lėktuvo grobikai tėvas ir sūnus

Brazinskai tebėra uždaryti po sargyba Turkijoje. Tarybų Sąjunga reikalauja tuos kriminalistus gražinti, kad jie būtų teisiami už lėktuvo kidnapinimą, vienos tarnautojos užmušimą, dviejų sunkiai sužeidimą ir keleivių gyvybių pastatymą grobikai tėvas ir sūnus į mirties pavojų.

Areštavo ir kaltina 15 negrų

Detroitas. — Du policistai bandė sulaikyti juoduosius militantus pardavinėjant savo literatūrą prieš Juodųjų Pantherių raštines, kuri buvo užregistruota, kaip National Committee to Combat Fascism įstai-ga.

Judieji militantai pasi-

priešino. Pribuvo apie 100 policistų, kurie apsupė laisvę ištaigą 9 valandas. Pagaliau juodieji militantai pasidavė policijai, kuri areštavo 15 militantų.

Persišaudyme vienas policistas nušautas, kitas sužeistas.

Generalinis streikas Argentinoje

Buenos Aires. — Argentinoje buvo prarastas vienos dienos generalinis protesto streikas. Miestai ir miesteliai buvo suparalyžiuoti. Daugelyje vietų įvyko demonstracijos, bet jokių riaušių ir su policija susikirtimų nebuvo.

Streiką iššaukė Generalinė Darbo Konfederacija, protestuodama prieš skurdą, ekonominę ir politinę priespaudą. Reikalavo algų pakelti.

Washingtonas. — Transportacijos departamentas skelbia, kad nuo 1950 metų automobilių, autobusų ir sunkvežimių skaičius beveik patrigubėjo. 1950 metais buvo užregistruota 49 milijonai automobilių, autobusų ir sunkvežimių, o šiais metais jau sieks 109 milijonus.

Gorkis, TSRS. — Daugiau kaip 6,000 Gorkio fabriko automobilių darbininkų pasijuntė sveikinimą streikuojantiems Amerikos automobilių darbininkams.

Stockholmas. — Švedijos darbo unijos skelbia, kad su 1969 metų pabaiga Švedijoje dirbo 203,987 švietimšaliai darbininkai.

Baltieji prabangiai gyvena Pietų Afrikoje

Johannesburg. — Baltųjų rasistų kontroliuojamoje Pietų Afrikoje baltieji turi plačiausias privilegijas ir prabangiai gyvena. Baltieji turtingieji turi savo prūdus, puikias vilas, o negrai, azijiečiai ir maišyti priversti skurdžiai gyventi ir baltiesiems vergauti.

Keturi milijonai baltųjų, su maža išimtimi, pasitenkinę rasistiniu režimu, kai 18 milijonų nebalųjų pergyvena skurdą, visokius rasistinius suvaržymus, terorą. Tūkstančiai kovotojų prieš rasistinį režimą kalėjimuose kankinami.

Nepaisant to, Anglija parduoda ginklus Pietų Afrikos rasistams. Ji nepaiso nei Jungtinių Tautų reikalavimo nepaduoti ginklų, ekonominiai ir politiniai boikotuoti rasistinį režimą.

San Jose. — Costa Ricos valdžia sutiko lėktuvo kidnaperių reikalavimą patenkinti. Ji paleido iš kalėjimo keturis partizanus, kurie buvo tuoj išvežti Meksikon.

Maskva. — Socialistinės šalys prisidėjo prie Tarptautinės Erdvių Tyrinėjimo Programos.

LAISVE

SEMI-WEEKLY
LITHUANIANPUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE
PUBLISHING SOCIETY, INC.Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00
United States, per 6 months	5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Už ką balsuosime lapkričio 3 d.?

TAI svarbus klausimas. Kiekvienas pilietis turi juo rūpintis. Ateinančio antradienio rinkimai bus labai svarbūs. Rinkime atstovus į Kongresą, aukščiausią šalies įstatymų leidimo įstaigą. Kai kuriose valstijose bus renkami gubernatoriai ir kiti jų pareigūnai. Žodžiu, iš šiuos rinkimus visa šalis įsitrauks. Jais naudotis kiekvieno piliečio pareiga.

Bet už kuriuos kandidatus reikėtų balsuoti? Su labai retomis išimtimis, kandidatai yra dviejų didžiųjų kapitalistinių partijų — republikonų arba demokratų. Bene tik New Yorko valstijoje kandidatus turi ir Komunistų Partija. Už juos balsuos tie piliečiai, kuriems tikrai darsiėdė kapitalistinių partijų politikieriai, kure nori tikrų liaudžiai naudingų reformų ir siekia visos šios kapitalistinės sistemos pakeitimo nauja sistema.

Beveik visur kitur piliečiams tenka pasirinkti tarp didžiųjų partijų kandidatų. O tikrai reikia pasirinkti, nereikia eiti ir "aklai" balsuoti.

Ne visi tų partijų kandidatai yra vienodi. Yra ir gana sukalbamų, pažangių kandidatų. Kiekvieną kandidatą reikia spręsti pagal tą, kaip jis žiūri į Vietnamo karą ir prezidento Nixono ir vice prezidento Agnew vedamą reakcinę politiką naminiams reikalais.

Mes raginame lietuvius piliečius balsuoti tikrai už tuos kandidatus, kurie stoja už Vietnamo karo nutraukimą ir atmeta Nixono-Agnew politiką.

Socialistinės revoliucijos
53-osioms metinėms šūkiiai

SPALIO 18 dieną Vilniaus "Tiesoje" buvo paskelbti Komunistų Partijos Centro Komiteto šūkiiai, kuriais siūloma sutikti socialistinės revoliucijos 53-iasias metines. Kaip žinia, didžioji socialistinė 1917 metų revoliucija mūsų laiku įvyko lapkričio 7 dieną. Taigi, tą dieną jai sukaks lygiai 53 metai.

Tarybų Sąjungos K. P. Centro Komitetas iškelia, be šūkių naminiams, vidiniams reikalais, kaip gamybos bei statybos kėlimas ir gerinimas, kaip darbo našumo kėlimas ir komunistinės drausmės stiprinimas, šiuos šūkius tarptautinėmis temomis:

Broliška sveikiname komunistų ir darbininkų partijas — darbininkų klases ir visų darbo žmonių marksistinę-lenininę kovos avangardą, išvermingą kovotoją prieš imperializmą, už taiką, demokratiją, nacionalinę nepriklausomybę ir socializmą!

Testiprėja viso pasaulio komunistų vienybė ir susitelkimas marksizmo-leninizmo ir proletarinio internacionalizmo pagrindu!

Socialistinių šalių darbo žmonės! Kovokite už draugystės ir vienybės stiprinimą, už tolesnį broliškų savitarpio santykių vystymą! Būkite budrūs socializmo priešų pinklėms!

Aukštyn proletarinio internacionalizmo vėliavą! Visų šalių darbo žmonės! Aktyviau kovokite prieš agresyvią imperializmą politiką, už taiką, demokratiją, nacionalinę nepriklausomybę ir socializmą!

Broliška sveikiname kapitalistinių šalių darbininkų klase, pasiaukojamai kovojančią prieš monopolistinę kapitalą, už politines ir socialistines-ekonomines darbo žmonių teises, už socialistinių idealų pergale.

Karštai sveikiname tautas, nusimetusias kolonijines priespaudas pančius, kovojančias prieš imperializmą ir neokolonializmą, už nepriklausomybės stiprinimą, už pažangų socialinio vystymosi kelią!

Karštai sveikiname kolonijų ir nepriklausomųjų šalių tautas, kovojančias prieš imperializmą ir rasizmą, už laisvę ir nacionalinę nepriklausomybę!

Broliška sveikiname Vietnamo, Laoso ir Kambodijos tautas, didvyriškai kovojančias prieš Amerikos imperializmo intervenciją, už savo šalių laisvę ir nepriklausomybę!

Pasaulio tautos! Ryžtingai reikalaukite, kad Jungtinės Amerikos Valstijos nutrauktų barbarišką karą Indokinijoje, kad iš Pietų Vietnamo, Laoso ir Kambodijos būtų visiškai ir besąlygiškai išvesta visa JAV ir jų satelitų kariuomenė!

Pasaulio tautos! Reikalaukite nutraukti Izraelio agresiją Artimuosiuose Rytuose, išvesti Izraelio kariuomenę iš okupuotų arabų teritorijų!

Europos šalių tautos! Aktyviau kovokite už Europos pavertimą tvirtos taikos ir taikaus valstybių bendradarbiavimo žemynu! Būkite budrios reakcijos ir revanšizmo jėgų — įtempimo mažinimo priešų — pinklėms!

Pasaulio tautos! Reikalaukite uždrausti visų rūšių branduolinių, cheminių ir bakteriologinių ginklų! Kovokite už visuotinį ir visišką nusiginklavimą, už tarptautinio saugumo stiprinimą!

Kas ką rašo ir sako

TAIKLI PASTABA

"Vienybės" rugsėjo 25 d. numeryje J. Gobis sako: "Mes čia istoriškai rikiame, kad rusai vykdė lietuvių tautos genocidą, o užmirštame, kiek lietuvių aktyvistų frontas išžudė tarybinių aktyvistų, viršaičių ir kaimų senjūnų, Vokiečių armijai per Lietuvą žygiuojant į rytus. Juk ne visi viršaičiai, seniūnai ir milicininkai buvo kruvini niekšai. Lietuvis, tarybiniai šaltiniai rodo, kad lietuviai aktyvistai išžudė apie 30,000 tarybinių aktyvistų."

ATEJO Į KANADĄ

Kanadiečių "Liaudies Balsas" kolumnistas J. Y. sako: "Tai diplomatų ir politikierių kidnapinimas atėjo ir Kanadon."

Daug kas sakydavo, kad Kanadoj taip nebus, kaip Lotynų Amerikoje.

Yra sakoma: "Negirk dienos be vakaro." Blogos idėjos, kaip ir geros, nesirubežiuoja viena valstybe."

SMARKI KRITIKOS
RYKSTĖ IR SVEIKAS
PATARIMAS

Tik dabar mus pasiekė Lietuvos "Valstiečių laikraštis" iš liepos 9 d. Jame randame labai įdomų ir svarbų St. Moeukvienės straipsnį "Nelaimė ar nusikalimas?" Jame kalbama apie girtuoklius ir girtuokliavimą. Autorė, tarp kitko, sako:

"Taip, šiandieninis gyvenimas, atvėręs kelius mokslui, nušvietęs ilgus vakarus elektra, apdovanojęs kaimo darbo žmogų radiju, televizija, knyga, šimtais pramogų ir kelionių, nigramzdino į praeitį daugybę gėdingų socialinių reiškinų. Bet girtavimas, piktnaudžiavimas alkoholiniais gėrimais dar gyvuoja ir klesti."

Matyti, praeities atgyvena — ne tas žodis girtavimui įvertinti. Kodėl praeities atgyvena, jei ji nenori pasitraukti į praeitį, jei apima dalį jaunosios kartos. Gėrimas tapo tradicija. O tai, manau, daug skaudžiau už atgyveną.

Gėrimas mūsų nepiktina. Mes taikstomės su girtu autobuse, atleidžiame išgėrusiam netaikštumą ir grubumą, dovanojame nei nusikaltimus, juokais nuleidžiame daugybę skriaudų, kurias padaro mums girti šeimos nariai, kaimynai, draugai, bendradarbiai.

Kai kas pasakys: "O kaip pamylėti sveičią, o kaip atidėkoti žmogui?" Tokia jau tradicija: be stiklelio nei kalbos, nei svetingumo.

Išėjo iš mados kaimiškas stiris, šalto pieno ar kmy-nų gijos šotis, kurio ne taip seniai mūsų mamos vašindavo brangų sveičią. Retoje kolūkiečio gryčioje šiandien nesaugo vyno ar degtinės butelio netikėtam reikalui.

Atėjo laikas į girtavimą žiūrėti ne kaip į praeities atgyveną, kuri diena po dienos nueis į šiukšlyną, o kaip į rimtą visuomenės gyvenimo rykštę. Kovai su ja reikia sutelkti ir savo valios jėgas, ir griežčiausius įstatymus.

PAS JUOS, ATRODO,
DAR BLOGIAU

Kaip užsilaikyti šermentinėje prie mirusio žmogaus? Kiekvienam, rodos, aišku, susirinkę žmonės turėtų užsilaikyti ramiai, tykliai. Deja, taip nebūna.

Mes manėme, kad gal tikėtai pas mus Amerikoje tarp lietuvių šermentinėje užsilaikymu negalima didžiuotis. Iš Al. Gimanto sužinojome, kad berods bus dar blogiau su kanadiečiais lietuviams. Antai, spalio 22 d. "T. Z." jis po antrašte "Jomarkas šermentyse" rašo:

"Blogoji pusė prasideda ten, kur šermentinė padaroma lyg kokių pramoginių susitikimų. Prasideda pažįstamų tarpusavio kalbos, neretai išgirsti ir juokas, kleges, gyvensnio pobūdžio pašnekesius. Atrodo, kad užmirštama ko čia atėjo, nepaisoma, kad ten, prieky, guli velionis, kad arti karto budi artimi giminės. Ki-toje pusėje tuo tarpu vyksta garsus jomarkas. Neišvengiama ir prekavimo ten pat, šermentinėje. Vienas, žiūrėk, bando parduoti gyvybę ar autovežimio draudą, kitas siūlo pirkti autovežinį, trečias renka aukas kažkuriam gal ir labai kilniam tikslui. Bičiuliai susitinka kitus savo seniai matytus pažįstamus, prasideda kalbos, diskusijos. Prieina prie to, kad laidotuvių namų šeimininkai bėna priversti, kad ir labai mandagiai, priminti, jog tai šermentys..."

Pabarimas labai vietoje.

San Francisco, Calif. — NBC prezidentas Goodman pareiškė, kad valdžia daro spaudimą ant spaudos, radijo ir televizijos tikslu populiarizuoti prez. Nixono programą ir remti karą Indokinijoje.

Iš laišku

Gerbiamas Drauge,

Paskutiniame mane pasiekusiam "Laisvės" pakete lyje, berods, rugsėjo 4 dienos numeryje, perskaičiau paaškinimą, kodėl laikraštis pradėjo eiti tik dviejų lapų. Liūdna buvo sužinoti, kad laikraščio linotipininkai, "Laisvėje" išmokė savo darbo, paskui pereina dirbti į anglišką spaustuve, kur jie gauna didesnę atlyginimą.

Ši maža detalė vaizdžiai parodo, kaip sunku leisti pažangų laikraštį šiandieninėje Amerikoje. Mes trokštume prisidėti savo straipsniais prie jūsų laikraščio leidimo, bet, deja, tam yra kitos kliūtys.

Miela buvo matyti, kad šalia poetės K. Zakavičienės spausdinamų dalykelių pasirodė ir mano pavarde įtisu laikraštėje. Nors laikraščiu sumažėjus, plunksnos mėgėjams, aišku, beveik neliks vietos, bet aš vis vien pasižadu kai ką pasiųsti jums, ką pavyks laisvalaikiu parašyti.

Su linkėjimais kuo geriausios sveikatos ir energijos sunkiam ir didelio pasiaukojimo reikalingame darbe.

N. Vaitienė
Vilnius, 1970.X.18

Ką reiškia prezidento Nixono
"vietnamizacija?"

Komercinė spauda ir komentatoriai daug kalba apie "vietnamizaciją."

Kas yra ta "vietnamizacija"? Tai JAV prezidento Nixono ir jo patarėjų naujas planas "laimėti karą Vietnamo." Pagal šį planą, Jungtinių Valstijų militaristai turi paruošti iš pačių Pietų Vietnamo gyventojų jėgas, kurios su pagalba JAV galėtų nugalėti liaudies partizanus.

Jau trečias JAV prezidentas veda karą Vietnamo. Pirmasis buvo Eisenhoweris, antrasis — Johnsonas, o dabar Nixononas. Tas karas užgulė sunkia našta ant mūsų šalies gyventojų. Jau apie 35,000 jaunų žmonių yra užmušta, neįskaitant tų, kurie mirė nuo ligų ir nelaimių. Kelis kartus tiek būdavo sužeistų.

Karo vedimui JAV per metus išleidžia apie 40 milijonų dolerių. Pasėkmėje to, gyventojus spaudžia sunki taksų našta.

Visose Jungtinėse Valstijose yra masinis reikalavimas — baigti tą karą. Tai prezidentas Nixonas ir jo patarėjai sugalvojo: mobilizuoti, išlavinti ir apginkluoti iš pačių vietnamiečių armiją.

Ir prez. Johnsono vyriausybė siekė to, bet jai nepavyko. Ji buvo P. Vietnamo apie 3,000 miestelių, kaimų ir gyvenviečių įtvirtinus vietos gyventojų apginklavus, kad jie patys "kariautų prieš partizanus." Bet tas planas susmuko. Dauguma tų "tvirtinimų" virto partizanų tvirtumomis. Jų gyventojai pavirto partizanais.

Kaip eina
"vietnamizacija"

Pagal šį planą iš Pietų Vietnamo parinkti gyventojai turi būti sudaryta 600,000 vyrų armija. Ją komanduos vietnamiečiai ir amerikiečiai karininkai. Dabar jau yra sumobilizuota 500,000 vyrų į tą armiją. Pietų Vietnamo valdžia per vienerius metus išlavino 20,000 karininkų, iš kurių 4,600 moka anglų kalbą, kad nebūtų keblumo susikalbėti su JAV karininkais. Armijai apginkluota moderniškiausias ginklais. Jos korpūsams amerikiečiai jau perdavė kontroliuoti svarbiausią Mekongo upės provinciją, kuri turtinga ryžiais ir kitokiu maistu. Iš ten jau pasitraukė JAV 9-oji divizija.

JAV siekia sudaryti vietnamiečių oro jėgas. Jiems jau perdavė dvi kuopas malūnsparnių, kurios turi 62 karinius malūnsparnius, desėtkus transportinių malūnsparnių ir 80 reaktivių bombinių mūšio lėktuvų. Taipgi, jau perduota 50 buvusių JAV karo bazių.

Pietų Vietnamo karinis laivynas bus sudarytas iš 1,200 įvairiausių karo laivų. Jau 550 laivų perduota vietnamiečiams, ir jie kontroliuoja Mekongo upės delta.

Pietų Vietnamo armijos apginklavimui turi būti perduota 600,000 moderniškiausių šautuvų, 20,000 kulksvaidžių, 30,000 minosvaidžių, 1,000 didelių kanuolių, 17,000 karo automobilių, 200 tankų, 40,000 radijo

Ivairumai
Chorezmo kanalai

Archeologiniai tyrinėjimai Vidurinėje Azijoje parodo, kad čia dar prieš mūsų erą buvę kanalai, dirbtinės vandens saugyklos, užtvankos ir šluozai. Šiuos stambius drėkinamuosius įrengimus Chorezme dar senovėje minėjo Herodotas. Archeologiniai kasinėjimai patvirtina, kad Chorezmo kanalai buvo iškasti VIII—VII a. pr. m. e. ir buvo ilgesni, negu vėliausiųjų laikų kanalai. Pavyzdžiui, Čermenjabo kanalas siekė 200 km. Stambaus drėkinimo tinklo liekanų aptikta ir Bucharos oazėje.

Muziejus jūroje
Kaspijos jūroje, Neftianyje Kammy vietovėje, kur grėžiama nafta jūros dugne ir išaugo visas miestelis virš jūros, atidarytas naftos istorijos ir eksploatacijos muziejus.

Biblioteka — milijonierius
Tartu universiteto bibliotekoje — 3,000,000 knygų. Šiuo numeriu buvo pažymėta Novosibirskė išleista knyga "Mokslinių tyrimų darbų efektyvumo didinimo problemos". Universiteto mokslinė biblioteka įkurta pereinamojo šimtmečio pradžioje. Bibliotekoje saugomi pirmieji T. Moro "Utopijos", K. Markso "Kapitalo" leidiniai, yra Didro, Getės, Bethovenio laišku.

20 amžiaus mineralas

Optinis kalcitas iš pirmo žvilgsnio nesiskiria nuo paprasto stiklo. Tačiau jo kristalai turi nuostabių savybių išskaidyti šviesą. Šioje veje šis mineralas buvo vadinamas Islandijos špatu, nes pirmieji pramoniniai telkiniai buvo aptikti Islandijoje. Dabar jis dažnai vadinamas XX amžiaus mineralu.

Labai retai sutinkamas mineralas mokslui ir technikai atvėrė naujas galimybes. Ir ne tik optikoje. Dabar jis naudojamas elektronikoje, kibernetiniuose įrenginiuose, greitai veikiančių ESM elektros optiniuose narveliuose, optiniuose kvantiniuose generatoriuose, moksliniuose instrumentuose, povandeninės laivybos prietaisuose ir tyrinėjant kosmosą. Yra mokslo sričių, kuriose padedant šiam kristalui galima padaryti ne lauktų atradimų.

Laivai su parašutais

Didžiuliai šiuolaikiniai laivai pasižymi nepaprasta inercija. Iš pilno greičio mažinas perjungus į nulinį greitį, laivai sustoja tik nuplaukę apie 2,5 mylios. Esant kritiškiems aplinkybėms (pavyzdžiui, gresiant susidūrimui, praplaukiant siauras vietas), toks atstumas perdaug didelis. Japonų specialistai pradėjo ieškoti naujų stabdymo būdų. Jie išbandė povandeninius sintetinius parašutus. Pirmieji bandymai parodė, kad 8 tokie parašutai nuslopina 200 tūkstančių tonų keltuvo pajėgumo tanklaivio inerciją.

"Laisvės" skiltys atdaros skelbimui parengimų. Jų ruošėjai naudokitės proga.

aparatus ir daugybę kitokių ginklų.

Su vietnamiečių apginklavimu Jungtinės Valstijos neturi keblumo. Jos pakankamai pasigamina ginklų ir amunicijos. Tik "bėda" su išlaviniu vietnamiečių juos vartoti.

Armijos pagalbai sudaroma milicija. Joje turi būti 500,000 vyrų. Jau yra sumobilizuota 200,000. Pietų Vietnamas turi apie 18,000,000 gyventojų, tai vyrų mobilizacijai į armiją ir miliciją yra pakankamai.

Pirmiau iš Pietų Vietnamo armijos daug kareivių pabėgė pas partizanus, net ištisi batalionai pereinavo. Dabar, sakoma, to nėra, nes armijoje įvestas valdžios didelis šnipavimas. Visus "neįtikimus" ant vietos baudžia mirtimi. Baudžia ir pabėgusių šeimynų narius.

Amerikiečių "išvežimai"

Kada Nixonas tapo prezidentu, tai Vietnamo buvo virš 500,000 JAV karininkų ir kareivių. Po kelių Nixono garsiai reklamuotų "parvežimų," ten fronte, sakoma, dabar yra biskį mažiau pusės milijono. Bet ten nuvežta specialūs daliniai "vietnamizavimui," kurie įeina į Pietų Vietnamo armijos dalinius, kurių kiekis neskelbiamas.

Pagal "vietnamizacijos" planą, ant kiek Pietų Vietnamo armijos daliniai bus paruošti ir pilnai išlavinti, ant kiek jie fronte pakeis JAV armijos dalinius, tai ant tiek bus galima amerikiečius gabenti namo. Planas turi būti įvykintas iki 1972 metų pabaigos, tai yra, iki pasibaigs dabartinis Nixono prezidentavimo laikas.

Nixono šalininkai daug vilčių deda į šį planą, nes jeigu jis pavyktų, tai Nixonui būtų proga laimėti vėl būti JAV prezidentu.

D. M. Šolomskas

Likėnų kurortui --
aštuoniasdešimt metų

Prieš 80 metų dabartiniam Biržų rajone prie Pabiržės pradėjo veikti Likėnų kurortas. Tiesa, tuomet jis buvo vadinamas Smardonės kurortu (pagal mineralinio vandens šaltinio pavadinimą). Tačiau, netrukus kurortas apmirė. Jo atkūrimu pradėta rūpintis tik po pirmojo pasaulinio karo. 1939 metų vasarą čia jau gydėsi 610 asmenų.

Tarybinės santvarkos metais Likėnų kurortas smarkiai išaugo ir išgrazėjo. Išstius metus čia veikia 200 vietų "Taikos" sanatorija. Josios paslaugomis per metus pasinaudoja maždaug 3,000 žmonių, sergančių sąnarių, kaulų, raumenų ligomis, radikulitu ir kitais periferinės nervų sistemos susirgimais.

Šiais metais sanatorijoje pradėjo veikti mineralinio vandens gėrimo biuveltas, kuriame iš giluminio grėžinio gaunamas natrio-kalcio-magnio-chloridinis vanduo, vartojamas virškinimo organų susirgimams gydyti. Taigi, dabar Likėnų kurorte galima pagydyti ir virškinimo trakto susirgimus.

Mūsų pagarba "smūtkeliam" ir rūpintojėliams

Mielas Albinai! Rūpintojėlio pradžioje rašytame laiške Tu pacitavai ištrauką iš straipsnio, kuriame rašoma apie religijos persekiojimą Lietuvoje. "Niekur nebėra lietuviškų rūpintojėlių, kurių buvo pilna pakelėse. Koliškių pirmininkai, valdžios įsakyti, surinko visus rūpintojėlius bei koplytėles su medinėmis skulptūromis, ir, suveže, vidury miestelio užpylė žibalu ir sudegino daug barbariškiau, kaip naciai darė su knygomis."

Pagarba praeičiai

Tai gynai iš pirmo išlaužtas tvirtinimas. Niekas niekur nedavė jokių įsakymų surinkti tuos "rūpintojėlius". Priešingai, i juos buvo atkreiptas ypatingas dėmesys kaip į savotiškus liaudies meno, bemokslų liaudies skulptorių sukurtus šedevrus. Mokslininkai parašė eilę studijų apie tai. "Vagos" Leidykla išleido du didžiulius liaudies meno albumus, kuriuose užfiksuoti gražiausi šios rūšies kūriniai.

Išėjo atskira knyga apie dievdirbį Vinčą Svirskį. Rašytojas P. Treinys neseniai skaitytojams pateikė romaną "Ančiuko kryžius", skirtą žinomo dievdirbio gyvenimui aprašyti. Dalis išlikusių jo drožinių buvo perkelta į Paveikslu Galerija Vilniuje, kad jais galėtų gėrėtis tūkstančiai lankytojų ir turistų ne tik iš Tarybų Sąjungos, bet ir iš viso pasaulio.

Yra ir blogavalių

Tiesa, šis ypatingas liaudies skulptūros išpopuliarinimas turėjo ir neigiamus pasekmius. Kai kurie snobai panoro įsirengti savotiškus "liaudies meno muziejus" ir savo butuose ir paprasčiausiai emė grobstyti iš žokelių tas skulptūras. Pažistu viena dailininkė, kuris išoirdes, kad tokiamie būtent kaime yra šventoio Jono Nenamuko skulptūra, sėdo i "Volga", nuvažiavo i vietą, davė vienam vaikui dešimtinę, kad tas nakti nukeltų tą "šventąjį" ir ta skulptūra papuošė savo svetainę.

Teke taip pat girdėti, kad kai kurie lietuviai turistai irgi nusigabeno į Ameriką tokių skulptūrų savo butams pagražinti. Idomu, kaip jaučiasi tie "rūpintojėliai" moderniškos Amerikos aplinkoje?

Tačiau tai tik paskiri faktai. Pernai, vasarodamas Druškininkuose, sėdau ant divano ir pasileidau vienu vieškeliu, norėdamas pasižiūrėti vietovėmis, ir pastebėjau, apie keliolika kryžių su "smūtkeliais" per maždaug vienos valandos važinavimą.

Ka gi daugiau galiu Tau, Albinai, pasakyti apie tariamą religijos persekiojimą pas mus?

Nebėra prievartos

Pats skaitai spaudą ir žinai, kad visos bažnyčios veikia, kad Kaune yra kunigų seminarija. Žino tai, be abejo, ir cituoto straipsnio autorius. Bet jis ir i jį panašūs širsta, kad Lietuvoje nebėra jokios prievartos eiti i bažnyčią: nori — eini, nori — ne. Bažnyčios lankymas nebeduoda žmogui

jokios prerogatyvos, nebeveikia jam jokio pranašumo. I bažnyčią eiti reiškia būti tikru tikinčiuoju.

Šiandieninis jaunuolis, atėjęs i bažnyčią, bando išžiūrėti i nukryžiuotąjį, i kruvinas jo rankas ir kojas, i erškėčių vainiką ant galvos. Ir šis simbolis, ši emblema jam visiškai svetima. Jaunuolis yra kupinas jėgų siekti užsibrėžto tikslo — mokytis, įsigyti įdomią profesiją ir savo triūsų kurti didingas vertybes, kurios teikia naudą masėms tokių pat veržlių žmonių, kaip jis. Pasyvus mirimas ant kryžiaus vardan mistinių tikslų — jam visai nesuprantamas. Ir visiškai natūralu, kad jis negali pulti ant kelio ir nei iš šio, nei iš to apsipilti maldos ašaromis.

Ir jis žino, kad krikščionybė išplito Romoje, kaip tik tada, kada vergovinė visuomeninė formacija baigė atgyventi savo amžių, kada vergas, lig tol tebuvęs vien darbinium gyvuliu, dabar galėjo jau melstis ir nukryžiuotojo figūroje regėti save, savo dalią. Vergas suprato, kad klaikia jo kančia rėmėsi tuolaikinė civilizacija, kad vergas savotiškai "atpirko" tuolaikinį Romos imperijos gėrbūvį, sudarė sąlygas egzistuoti jos kultūrai.

Istorijos raidoje

Ir vėliau, paėmusi valdžią, bažnyčia neatsisakė kryžiaus simbolio, nes jis vis dar išreiškė ir išnaudojamą baudžiauninkų dalią, nes jie irgi užtikrino tuolaikinės feodalinės visuomenės egzistenciją, tos formacijos perėjimą į aukštesnę — buržuazinę — pakopą. Baudžiauninkai savotiškai "atpirko" tą visuomenę, o vėliau valstietija, panašiai atpirkdam, sudarė sąlygas egzistuoti buržuazinei santvarkai.

Žodžiu, kryžius visais laikais buvo kankinystės emblema. Jis išreiškė beviltiškai kenčiančio žmogaus triūsą, jo kančią.

Mirtis ir kančia psichologiškai veikia aplinkinius žmones, sukeldama aplinkoje baimingą pagarbą mirusiems ar kenčiantiesiems. Tur būt, dėl to lotyniškoji patarlė reikalauja: "De mortuis aut nihil, aut bene" — apie mirusiuosius tik gera kalbėti arba tylėti.

Iš labai senos praeities

Man prisimena filosofas Sokratas, sutikęs išgerti nuodų taure. Jei jis būtų atsisakęs savanoriškos mirties, vargu ar jo vardas būtų likęs toks populiarus. Jo mokiny Platonas, prasiņkus 30 metų po jo mirties, pradėjo dėstyti savo filosofiją būtent kaip Sokrato mokslą.

Ryšium su tuo siūlosi vienas sugretinimas. Visi istorikai sutinka, kad Sokrato dialogus su mokiniais Platonas pasirinko kaip formą savo paties idėjoms išdėstyti. Tačiau kitu atveju, kalbant apie evangelijų autorystę, tikintieji yra linkę manyti, kad pradinis jų autorius tebuvo tikrai lyg koks stenografistas sekretorius, negalėjęs pareikšti ne tik jokios savo minties, bet net jokio minties niuanso, sakytum būtų užrašęs viską lyg i magnetofono juostą.

Kadaise aš įsidėmėjau kaip aksiomą vieną filosofo Spinozės sentenciją, labai tinkančią šiam sugretinimui. Tas filosofas yra pareiškęs: "Povilo žodžiai apie Petrą mums daugiau pasako apie Povilą, negu apie Petrą."

Cezario mirtis

Kalbant apie mirties poveikį gyviesiems man prisimena garsaus karvedžio Juliaus Cezario mirtis. Ji samokslininkai nudūrė savo pačių rankomis senato posėdyje, ir niekas iš ten pat buvusių senatorių nepuolė jo gelbėti. Tačiau tragiška jo mirtis per keletą valandų taip sukrėtė visą Romos miestą, kad genialus politikas buvo palaidotas su didžiausiu triumfu, ir samokslininkams teko skubiai slėptis nuo viską šluojančio keršto.

Taigi kryžiaus emblema išreiškė ir tebeišreiškia psichologinį kankinystės dėsnį, kuris egzistavo, dar ir prieš krikščionybę atsirandant. Idėjos kankiniai paprastai buvo istorijų stūmėjai i priekį ir ta prasme savotiški žmonių "atpirkėjai" ar "išganytojai". Prie jų galima prisimena ką tik skaityta knyga, kurioje aprašyta, kaip buvo atrastos kraujo grupės, įgalinusios kraujo perpylimu išgelbėti gyvybes. Tie, kurie mirė, mėginant perpilti kraują, kai dar nežinota tų grupių, bet kurie pasitarnavo atrasti tas grupes, buvo savotiški kankiniai. Nors ir nesamoningi, bet vis tiek kankiniai, "atpirkė" milijonus gyvybių ateities kartoms.

Nebereikia mirti kankiniu

Tačiau socialistinėje visuomenėje šitoks "atpirkimas" tapo anachronizmu. Čia niekam nebereikia mirti kaip kankiniui. Visos valstybės pastangos nukreiptos i tai, kad žmogaus idėjos būtų kuo racionaliausiai panaudotos pažangai. Nebėra išnaudotojiškų parazitinių klasių. Jaunimą žavi kita emblema: žemės rutulys su apačioje tekančia saule ir virš jo sukryžiuotais kūju ir piautuvu kaip planingo, moksliniais atradimais pagrįsto darbo simbolis.

Atleisk, Albinai, kad laiške išdėčiau elementarius, savaime aiškius dalykus. Tačiau, mano supratimu, kukurūzų grūdai apkeliauo dar įtikimiau paaiškina, ko

dėl šiandien jaunimas, stebėdamas muziejuose "smūtkelius" bei "rūpintojėlius," gėrįsi tik liaudies skulptorių dievdirbių talentais ir nebejaucia jokio psichologinio giminingumo su juose išreikšta beviltiškos kančios ir pasyvios "atperkančios" mirties dvasia.

Visiems žinoma, kad pas mus senosios bažnyčios yra saugomos kaip architektūriniai paminklai, jos remontuojamos ir restauruojamos valstybinėmis lėšomis. Bet restauruoti dievdirbių rūpintojėlius pakelėse vargu ar būtų įmanoma. Plentų kryžkelėse, prie poilsio vietų išdygsta kitokios skulptūros, sukurtos profesionalių menininku.

Tai, kad jų darbai esti pernelyg paveikti šiandieninio ultramodernaus meno stilių ir ne visada susilaukia plačios publikos sužavėjimo, yra jau visai kitos srities klausimas.

Iki sekančio laiško.

V. Ičiūs

1970.IX.8

Laboratorija kiaušinyje

Sveicarų konstruktorius G. Distolas sukonstravo didžiulį plasmajinį kiaušinį, kurio viduje įrengta jūrų tyrimo laboratorija rinkti duomenų apie vėjus ir jūrų sroves. "Kiaušinio" viduje įmontuotas automatiškai veikiantis siustuvas. Jo signalus registruos stebėjimo stotis, kuri rinks informaciją apie šios originalios konstrukcijos maršrutą. Laboratorija plaukios be igulos. Pirmasis "kiaušinio" plaukijimo po Atlanto vandenyną buvo sėkmingas ir davė daug naujų žinių.

Kukurūzai visoj žemėj

Indėnų mėgiamus kukurūzus pirmasis i Europą atvežė K. Kolumbas. Burbulės drauge su kitomis dovanomis buvo įteiktos Ispanijos karaliui. Ispanijos grandai labai stebėjosi: tokių idėjų grūdų jiems dar neteko matyti. Gana greitai kukurūzai paplito Ispanijoje, uždirba tik \$3,000. Gi tose šeimose, kurios uždirba \$10,000, per metus, ar daugiau, tik 8% išteka būdamos nešėčios. "Nuotakos," kurios išteka neturėdamos nė 20 metų, 42% būna nešėčių. Visi faktai rodo i jaunimo lytinį palaidumą.

Ar šių dienų statistikos duomenys yra kitokie, nežinoma, tikslų skaičių kol kas nėra. Tačiau manoma, jog šio laiko skaičiai bus

DR. A. PETRIKA

Kova prieš neštumą

Žmonių kiekis pasaulyje kyla per daug sparčiu tempu. Kai kurios skurdesnės šalys nepajėgia savo žmonių išmaitinti ar apdengti, o apie vaikų išmokslinimą negali būti nė kalbos. Ten, kur vargas žydi, ten ir vaikų daugiausia; ten jų miršta daugiausia ir niekas jais nesiurpina.

Kadaise naujagimio atsiradimas buvo priskaitomas "dievo valiai." Dabar jau ir pradinės mokyklos vaikai žino, kad čia dievas niekuo dėtas, kad naujagimis yra tėvų lytinio akto vaisius. Pasakėle, kad broliuką "garnys atnešė," nė šešerių metų sesytė netiki! Pradžios mokyklose dėsto lyties "paslaptis," o užkulisinio būdu jaunuoliai išmoksta dar daugiau. Mokyklinio amžiaus paaugliai lyties atžvilgiu visai nesivaržo. Venerinės ligos plinta, abortai tarp "highschoolės" mokiniių mergaičių didėja. New Yorke, ir kitose valstijose, abortų operacijos legalizuotos. Tas bent dalinai palengvins jaunoms mergaitėms išspręsti neštumo dilemą!

Idomii duomenų žiupsnelis

Mūsų vyriausybės surinkti statistikos duomenys už 1964-66 metus rodo, jog trečdalis naujagimių buvo "pradėti" nevedusiųjų tarpe. Jaunavėžių dalis, pasiskubom suruoštų vestuvių būdu, "padėti pataiso," bet daugelis (vienas iš septynių vaikų) — savo tėvo nepažįsta. Apie 32% "nuotakų" pagimdo prieš aštuntą mėnesį po vestuvių. 21% tokių jaunų motinų yra lanke tik pradžios mokyklą, 18% baigusii vidurinę mokyklą, o baigusii kolegijas — tik 7%. Atrodo, jog vyresnės merginos yra gudresnės.

Ekonominė - medžiaginė padėtis, gyvenimo išteklių, šios statistikos sudaryme daug reikiša. Apskaiciuota, jog 37% mergaičių, kurios "ima šliubą" nešėčios, kilę iš šeimų, kurios per metus uždirba tik \$3,000. Gi tose šeimose, kurios uždirba \$10,000, per metus, ar daugiau, tik 8% išteka būdamos nešėčios. "Nuotakos," kurios išteka neturėdamos nė 20 metų, 42% būna nešėčių. Visi faktai rodo i jaunimo lytinį palaidumą.

Ar šių dienų statistikos duomenys yra kitokie, nežinoma, tikslų skaičių kol kas nėra. Tačiau manoma, jog šio laiko skaičiai bus

dar didesni...

Piliulės prieš neštumą

Su nepageidaujamu neštumu kovoja ne tik vieni "griešintojai," bet pati valstybė ir visuomenė, kuri tą naujagimių "derlių" labai dažnai, turi maitinti. Valdžios pašalpą gaunančios moterys (Welfare cases), tekėjusios ir netekėjusios, nemokamai gauna instrukcijas ir priemones (cheminės ar fizines) neštumo išvengimui. Visuomenei tas atsieina mažiau, nei jų vaikų išlaikymas. Prieš keletą metų pasklido patikėtini "kontraceptikai" pavidale piliulių (piliulių), kurias tik reikia praryti ir niekuo daugiau nesirūpinti... Dabar pasirodė, jog tos piliulės turi tūlų neigiamybių, kurios kai kurioms moterims kenkia. Nauja rūpestis! Gydytojas turi patikrinti, kurios moterys pilies gali vartoti, o kurios ne.

Sterilizacijos apsauga

Populiarėja, ir labai smarkiai, naujas "apsisaugojimo" būdas — sterilizacija (ne kastracija-romijimas), kurios paslaugomis gali naudotis vyrų ir moterų. Sterilizacijos operacija (ištobulinta austrų chirurgo Stenacho), ypatingai vyrams, labai lengva, nereikia nė ligoninėje: kompetentingas chirurgas gali atlikti i 20 minučių savo kabinete. Reikia tik perristi, ar perpjauti "skrotume" esantį mažą vamzdelį ("duct", kuriuo nuteka sėkla iš inkstų ("vasectomy"). O kai nėra sėklos, kuri pasiekia moterį, — nėra nė vaisiaus.

Moterims tokios operacijos kiek sunkesnės. Joms tenka perristi, ar perpjauti falopijaus vamzdelį, kuriuo iš kiaušidės (ovaro) kiaušinėlis pasiekia gimda. Dėlto reikia kiek įpjauti pilvo sieną (abiejose pusėse). Tuomet tenka moteriai išbūti ligoninėje 3-4 dienas. Tačiau išrastas naujas instrumentas, vadinamas "laparoscope," operaciją žymiai palengvina; pakanka išbūti ligoninėje tik vieną parą.

Margaretos Sanger klinika New Yorke skelbia, jog ji gaunanti kasdien po 200 aplikacijų iš vyrų ir moterų, norinčių sterilizuotis. Organizacija, vadinama Association for Voluntary Sterilization, skelbia, jog Amerikoje kasmet sterilizacijos paslaugomis naudojasi apie 100,000 žmonių — abiejų lyčių. Operacija vyrams atsieina nuo \$50.00, iki \$150.00. Moterims — kiek daugiau: nuo \$150.00 iki \$300.00.

Normaliam gyvenimui nekenkia

Sterilizacija normaliam lytiniam gyvenimui nieko nekenkia. Tik tokia pora, kurios vienas partneris sterilizuotas, negali susilaukti vaikų; jie lieka bevaikiai visam amžiui. Tai silpniausia šios operacijos pusė. Neštumo išvengimui, nereikia, kad abu šeimos nariai būtų sterilizuoti — pakanka tik vieno.

Anglijos vyriausybė panaikino visas iki šiol buvusias kliūtis, varžančias tokias operacijas. Viena trijų vaikų motina iš Mohe-

gan Lake, N. Y., apskundė Mount Kisco ligoninės valdybą, kuri neleido chirurgui jos sterilizuoti. Ji reikalauja \$250,000 atpildo už jai sukeltą nesmagumą; ji sako, jog vaikų daugiau negalinti turėti, nes tai kenkia jos sveikatai.

Sterilizacija, kaip neštumo išvengimo priemonė, populiariėja visame pasaulyje. Žmonės turi teisę pasirinkti gydymosi būdą toki, kuris jiems geriau patinka.

LIETUVOS ŽINIOS

Jubiliejinis sezonas

Vilnius. — Tradicine Dž. Verdžio opera "Traviata" savo 50-ąjį sezoną pradėjo lietuviškoji opera. Pirmojo spektaklio žiūrovai karštais plojimais sutiko Alfredo vaidmens atlikėją Virgilijų Noreiką, kuriam tomis dienomis buvo suteiktas garbingas Tarybų Sąjungos liaudies artisto vardas.

Kipro Petrausko mokiny V. Noreika jau pelnė šlovę lietuviškam menui Milane, Paryžiuje, Budapešte, Sofijoje, daugelyje JAV, Japonijos, Danijos, Suomijos ir kitų šalių miestų. Per 14 metų V. Noreika sukūrė daugiau kaip 30 vaidmenų, surengė daug koncertų.

Lietuviškos operos 50-mečio proga gruodžio mėnesį Vilniuje numatoma surengti populiarių operų ir baletų dekadą, spektaklius ir koncertus kituose Lietuvos miestuose.

M. K. Čiurlioniui atminti

Kaune buvo iškilmingai paminėtos žymaus lietuvių dailininko ir kompozitoriaus Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 95-osios gimimo metinės.

Minėjimas įvyko naujojoje galerijoje, kuri buvo pastatyta prieš nepilnus metus. Joje idealios sąlygos dailininko kūriniams saugoti. Sukakties išvakarėse ilgametės muziejaus darbuotojos, dailininko sesers V. Čiurlionytės-Karužienės iniciatyva Leningrade buvo rekonstruotas M. K. Čiurlionio rankraštynas — daugiau kaip pusantro tūkstančio puslapių gaidų, eskizų, sąsiuviniių, laiškų. Iš dalies buvo atkurti kai kurie nukentėję tapybos darbai.

N. Ambrazaitytės sidabras

Iš Bukarešto sugrįžo Akademinio operos ir baleto teatro solistė Nijolė Ambrazaitytė. Ji dalyvavo Rumunijos sostinėje Dž. Enesku smuikinku, pianistu ir vokalistų konkurse ir iškovojo antrąją vietą ir sidabro medalį.

Konkurse dalyvavo daugiau kaip 100 aukšto profėsinio meistriškumo artistų iš daugelio šalių. Vertinimo komisija labai palankiai atsiliepė apie Lietuvos TSR nusipelnusios artistės N. Ambrazaitytės dainavimą.

Vengrijos farmakologų diena

Beveik trečdalis i Lietuvą importuojamų vaistų sudaro vengrų gydymieji preparatai. Dalykiniam pakalbiui su Lietuvos medikais i Vilnių buvo atvykusi grupė Vengrijos specialistų. Lietuvos ir Vengrijos mokslininkai perskaitė keletą pranešimų apie vengriškų vaistų taikymą, jų efektyvumą.

Vilniaus klinikinėje ligoninėje veiks vengriškų preparatų paroda.

Jubiliejinė Lietuva

Daug idomiiu reginių vyko Vilniuje, pažymint Tarybų Lietuvos 30-metį.

Nuotraukoje: stipriausių meno saviveiklos kolektyvų varžybos. Koncertuoja varžybų prizininkas — Vilniaus universiteto pavyzdinis dainų ir šokių liaudies ansamblis.

Praeinančios vasaros atgarsiai

Visi balsai kalba, kad Tarybų Lietuvos Dainų šventė praėjusią vasarą buvo graži ir didinga. Bet Dainų šventė Lietuvai reiškia daugiau, negu žmogaus akis matė ir ausis girdėjo jos vyksmą. Leokadija Diržinskaitė, vertindama Dainų šventę "Tiesoje", žymėjo: "Svarbiausias marksistinės-lenininės estetikos teiginys apie neatskiriama menų ryšį su visuomenės pagrindinėmis idėjomis, kuo ryškiausiai atsispindėjo Lenino 100-čiui skirtoje dainų šventėje".

Dainų šventė žymėjo ir Tarybų Lietuvos 30-tą sukaktį. Jubiliejaus proga A. Snieckus informuoja skaitytojus, kad per praėjusius 30 metų tarybinėje santvarkoje Lietuva pergyveno hitlerinės okupacijos destrukciją, neteko daug geriausių kovotojų. Pokario metu reikėjo kovoti prieš nacionalinių banditų gaujas. Tačiau šiandien Lietuva jau turi stambią socialistinę pramonę, per tvarkė socialistiniais pagrindais žemės ūkį, suklestėjo joje mokslas ir menas, pakilo ir aukštą pakopą liaudies kultūrinis lygis, išaugo socialistinis žmogus.

Lietuvos pramonė šiuo metu išleidžia produkcijos per 14 dienų, kiek ji 1939-40 metais išleisdavo per visus metus. Darbininkų skaičius padidėjo 7 kartus, paleista darban apie 250 stambiosios pramonės įmonių, gaminamos įvairiausios mašinos. Tarybinėje Lietuvoje baigė aukštąjį mokslą apie 70,000 įvairių specialistų. O iš smetoninės Lietuvos ne skaitlinga darbininkija ir inteligentija bėgo iš Lietuvos į visus pasaulio kraštus darbo ir laimės ieškoti. Šiandien visiems darbo pakanka Lietuvoje, jų gyvenimas gerėja. Vaikai gauna mokslą, seneliai — pensijas. Tai čia ir yra socialistinės santvarkos pranašumas.

Todėl, tariant profesoriaus N. Petrulio žodžiais: "Dar vienas mūsų nacionalinės kultūros suklestėjimo akivaizdus pasireiškimas — tai Dainų šventė, skirta Lenino gimimo 100-osioms metinėms ir Tarybų Lietuvos 30-mečiui. Ši šventė tarsi sintezė mūsų tautos kūrybinių galių, tarsi gražiausias žiedas dideliame tarybinės kultūros vainike".

—:—
Praėjusi vasara paliko ir politinio derliaus — taika, socialistinis frontas sustiprėjo. Atsimerame, kaip prieš porą metų imperializmo ideologai ruošė "pučą" Čekoslovakijoje — tas kėslas sužlugė. Tė patys elešias atsakymas, tai šių momentai daug rašė, kad Rumunija ruošiasi atskirti nuo socialistinių šalių draugystės. O šiam kėslui geriausiai liepos pradžioje tarp Rumunijos ir Tarybų Sąjungos pasirašyta draugiško bendravimo sutartis.

Susitariančios šalys "pasiryžusios nenuilstamai stiprinti socialistinių šalių vienybę bei susitelkimą ir nenukrypstant ma ir vykdyti įsipareigojimus..." Straipsnyje 5-tame sakoma, kad "susitariančios šalys imsis priemonių, kad būtų apginta tarpautinė taika ir tautų saugumas nuo agresyvių imperializmo ir reakcivių jėgų pasikėsinimų"... Tai reiškia ne tik draugišką bendravimą tarp socialistinių valstybių, bet ir "užtikrinti taiką Europoje, vystyti Europos valstybių bendravimą," kovoti prieš imperializmą, už taiką ir nusiginklavimą.

Suomijos (Finlandijos) pasirašyta taikos sutartis su Tarybų Sąjunga irgi geras ramstis taikos sustiprinimui. Abi šalys susitaria veikti bendrai, jeigu kuri viena iš jų būtų užpulta iš laukinio agresoriaus. Tarybų Sąjunga ir Suomija veiks bendrai pasaulinės taikos reikalui. O kas taip pat labai svarbu, tai iš abiejų pu-

sių pasižadėjimas ekonominiai ir kultūriniai bendrauti.

—:—
Prieš metus ir kiek pirmiau mūsų komercinė spauda labai dažnai didelėmis antraštelėmis skelbė "karą" tarp Kinijos ir Tarybų Sąjungos. Tiesa, buvo keletas tarp didžiųjų šalių pasieninių ginkluotųjų puolių. Daug girdėjome apie Kinijos "kultūrinę revoliuciją." Kapitalizmo "mokslišką" ideologai pranašavo tikrą karą tarp Kinijos ir Tarybų Sąjungos.

Tos skandalingos žinios didlapiuose kažkaip šią vasarą nutilo. Žinoma, dar negalima tvirtinti, kad Kinijos Komunistų partijos vadovybė pilnutinai atsiskė savo klaidingos šovininės politikos. Dar vis pameldžia vieną kitą šūvį prieš Tarybų Sąjungą ir kitas socialistines šalis. Tačiau pats žalingos politikos svarumas verčia tos šalies vadovybę atsisakyti kai kurių klystelių. Dabartinis metu tarp Kinijos ir Tarybų Sąjungos vyksta diplomatiniai pasitarimai. Tai jau žingsnis į gerąją pusę.

—:—
Šią vasarą iš visų taikos laimėjimų bus reikšmingiausias, tai Tarybų Sąjungos ir Vakarų Vokietijos pasirašyta sutartis. Manau, kad "Laisvės" skaitytojai pastebėjo, jog sutarties pagrindiniai punktai pabrėžia, jog Vakarų Vokietija jau "pripažįsta, kad taika Europoje gali būti išsaugota tik tuo atveju, jeigu niekas nesikėsins į dabartines sienas." Vadinasi, sutartis kalba prieš Vokietijos hitlerinius revanšistus, kurie per 25 metus nenuitilo, bekeldami reikalavimus "atsiimti" Sudetus, Lenkijos vakarines žemes. Sutartis sako, kad Socialistinės Lenkijos sienos pasilieka, "kokioms jos yra šios sutarties pasirašymo dieną."

Dar daugiau. Kaip žinome, yra ir socialistinė Rytinė Vokietija, kurią Vakarų Vokietijos Bonos val-

džia iki šiol nepripažino. Sutartyje irgi sakoma, kad "tarp Vokietijos Federatyvės Respublikos ir Vokietijos Demokratinės Respublikos" — sienos pasilieka, kokios yra šiuo metu. Jeigu ši sutartis bus įgyvendinta, tai didelis suolis bus į taiką Europoje ir pasaulyje. Žinoma, sutartis dar turi būti ratifikuota Bonoje. Šiuo metu visokie hitleriniai liekanos organizuoja opoziciją prieš sutarties ratifikavimą ir smerkia V. Branto valdžią. Revanšistų frontas ieško globėjų Londone, Paryžiuje ir Vašingtone. Tačiau yra žinių, kad Vokietijos žmonės nuo 80 iki 90 procentų pritaria, kad tarp Vakarų Vokietijos, Tarybų Sąjungos ir kitų socialistinių šalių politiniai ir ekonominiai santykiai būtų sunormalizuoti.

—:—
Komercinės spaudos puslapiuose dar vis mirga gaudinančios žinios iš Lotynų Amerikos. Ir kaip paradoksiškai jos suskamba. Čilėje į prezidento postą didžiūmą balsų gavo liaudies fronto atstovas marksistas Salvadoras Allendė — tai liaudies laimėjimas. O mūsų "laisvoji" spauda ant rytojaus po rinkimų parašė, kad Čilės rinkimus "laimėjo Maskva." Tai galima atsakyti poeto K. Korsako eilėrašio žodžiais, kad "melo ilgos kojos dvidešimtame amžiuje." O tai reiškia, kad imperializmo "ilgos kojos" trempia tiesą visame pasaulyje.

Čilėje Allendės laimėjimas dar nebaigtas. Šalies parlamentas turės duoti galutiną sprendimą, nes ubuvo pakankama balsų dauguma prezidento postui. Tad ir subruzd reaktinės jėgos, kad neprileisti Allendė į prezidento postą. Čilėje didelius pelnus daro JAV kapitalo monopolijos, ten veikia tarptautinio garso nešlovinga amerikinė CIA. Bet visgi reikia tikėti, kad tiesa laimės, o tai bus didelis taikos ir socializmo idėjų laimėjimas — tegul bus

Lotynų Amerikoje antroji Kuba.

—:—
O kaip vystosi reikalai mūsų lietuviškam kieme? Tiesa, vyresnėji karta retėja — jos amžių trumpina ir "laimės" šalies sunkūs darbai, industrinės dulkes ir dujos. Likusiems reikia daugiau dirbti. Mūsų laikraščiai išėdinėja, organizacijų (LDS ir L.L.D.) suvaimai kalbėjo ne mirtį, bet gyvenimą. Tai rodo pagyvėjimą mūsų veikloje.

"Laisvės" 60-tas jubiliejaus ateiinančiais metais, rodos, bus sėkmingai pravestas. Albume matysime daug veidų ir pavardžių tų veteranų, kurie gyveno ir dirbo pažangiam judėjimui. O svarbiausia, kad darbas, tie idealai realizuoti Tarybų Sąjungoje ir Lietuvoje sužydėjo gražiais laimėjimais. Kuomet kapitalistiniame pasaulyje didėja kriminaliniai veiksmai, žmogžudystės, vagystės, ginkluoti plėšikavimai, — tai socialistiniame pasaulyje statistikos rodo pramonės, ekonomikos, mokslo, meno, kultūros laimėjimus. Todėl ir mes galime didžiūmą, kad esame didelių socialistinių laimėjimų pusėje.

V. Bovinas

Ar žinote, kad...

...geometrija Senovės Egipte jau turėjo praktinę reikšmę. Egipto matematikai mokėjo apskaičiuoti stačiakampio, trikampio, trapecijos ir net skritulio paviršius.

...senovės egiptiečiai jau skyrė planetas nuo žvaigždžių ir net buvo sudarę dangaus žvaigždėlapi. Tokių žvaigždėlių išliko kapų pastatų ir šventovių lubose.

...vienas didžiausių Senovės Egipto matematikos laimėjimų buvo dešimtainės skaičiavimo sistemos išvystymas. Egipto rašte jau yra specialūs ženklai išreikšti skaičiams 1, 10, 100, 1,000, 10,000, 100,000. O milijoną vaizdavo žmogus, išnustebimo iškeles rankas.

...seniausias žinomas kilimas išauštas V a. pr. m. e. Jis surastas 1949 m. Altajaus aukštikalnėje, kasinėjant Pazaryksko pilkapį. Iš avies vilnos išauštas kilimas amžiname pašale gulėjo maždaug 2500 metų, tačiau išliko beveik nesugadintas. Dabar kilimas yra Leningrado Ermitaže.

...nuo senų laikų mašinų dalims tepti vartojama alyva praranda savo pozicijas. Dabar turbosiuurbių ašys raketose tepamos azoto rūgštimi. Branduolinių įrenginių turbogeneratoriuose atsidaro guoliai su gyvsidabriu arba lydytu natriu. Dėl švaros, higienos ir patikimumo maisto pramonėje jau dabar atsiskaidoma mineralinių arba sintetinių alyvų. Čia guoliai tepami... pienu, obuolių tyre arba pomidorų padažu.

Praktiški patarimai

Privirinus prie atsuktuvo veržlę, lengviau raktu atsuka stipriai įsukti med-sraigčiai.

Lengviau įkalsite į tinką vinį, jeigu prieš tai ją pamerskite į lydytą parafiną arba karštą vandenį.

Labai įdomi senųjų Lietuvos pinigų paroda

VILNIUS.— Istorijos-etnografijos muziejuje veikia senųjų Lietuvos pinigų paroda. Tokio profilio ir masto paroda surengta pirmą kartą. Joje eksponuojami Lietuvos valstybės pinigai nuo senesnių laikų iki 1795 metų.

Ekspozicija pradeda seniausiais XI-XIV amž. lietuviškais pinigais — lydiniais.

Lydiniai, kurių svoris daugiausia apie 200 g, vadinami ilgaisiais, o lydiniai, kurių svoris apie 100 g, vadinami kapomis (nuo žodžio kapoti). Šie lydiniai yra lazdelės ir trikampio piūvio formos, su įkirtimais ir be jų. Šie lydiniai tikriausiai tarnavo dviem tikslams: valstybės vidaus reikalams ir santykiuose su užsieniu.

Pirmosios lietuviškos kaltinės monetos pasirodė XIV a. II pusėje kartu su plintančiais Prahos grašiais. Šios monetos buvo žymiai patogesnės už lydinis, kadangi jos vartotos skaičiumi, o ne svoriu.

Seniausios lietuviškos monetos buvo apyvartoje iki Aleksandro laikų: tada monetose šalia vėties pirmą kartą pasirodė Lenkijos herbas — erelis. Aleksandro laikais Vilniuje buvo įsteigta monetų kalykla, kurioje buvo kaldinami denarai ir pusgrasiai.

Šalia lietuviškų XI-XV a. pinigų parodoje yra ir kitų kraštų pinigų, tuo metu kursavusių Lietuvoje, kaip antai: XI-XIII a. Kijevo grivnos XII - XIII a. brakteatai, Jadvygos Krokuvos denaras, Jogailos denarai ir pusgrasiai, Kazimiero Jogailaičio denarai, pusgrasiai, Kryžiuočių ordino magistrų — Pauliaus Rusdorfo (1422-1441) šilingai ir Jono Tifeno (1489-1497) grašiai, Čekijos Vavlovo II (1283-1305), Jono Liuksemburgiečio (1310-1346), Karolio I (1346-1378), Vavlovo IV (1378-1419), Vladislavo Jogailaičio (1471-1516) Prahos grašiai.

Zygimanto Senojo laikais monetose pirmą kartą pasirodo data. Parodoje galima pamatyti 1509-1529 m. pusgrausius ir 1535-1536 m. grašius.

Zygimanto Augusto laikais Lietuvoje, kaip niekad iki tol, buvo nukalta daug įvairių monetų. Vilniaus kasykla jo valdymo laikotarpiu be pertraukų veikė nuo 1545 iki 1570 m. dabartinėje Muziejaus gatvėje (anuometinėje Vokiečių) netoli miesto rotušės (dabartinio Dailės muziejaus). Valdant Zygimantui Augustui, Lietuvoje pirmą kartą atskiroje kalykloje buvo pradėtos kalti auksinės monetos.

Zenonas Duksa

Kuo daugiausia parengimų "Laisvės" paramai.

DAINA

Vai, mergele mano miela,
Ko tu dūsauji slapčia?
Kas gi slepia tavo sielą,
Kad nemiegi tu nakčia?

Gal armonika manoji,
Kurį virkdau tau vienai?
Tark žodelį, mylimoji,
Laukiu jo seniai seniai.

Vai, mergele mano miela,
Ko nemiegi tu nakčia?
Kas gi slepia tavo sielą,
Kad vis dūsauji slapčia?

A. Tamaliūnas

Kaunas, 1970 X 1

"LAISVĖS" KONCERTAS

Sekmadienį, 8 d. Lapkričio (November), 2 valandą

Aido Choras, vadovybėje Mildred Stensler

NEW NATIONAL HALL 261 DRIGGS AVENUE
BROOKLYN, N. Y.

Programoje dalyvaus ir HARTFORDO LAISVĖS CHORAS, vadovybėje WILMA HOLLIS

Bus ir solistų, duetistų ir grupių dainininkų.

Kviečiame vietinius ir iš apylinkės dalyvauti.

ĮEJIMAS \$1.50 (auka)

Kviečia Rengėjai (LKS B-vės Direk. Taryba)

Hartford, Conn.

Lietuvių Moterų Klubo spaudos parengimas, kuris įvyko spalio 11 dieną, buvo tikrai sėkmingai pavykęs. Publikos turėjome daugiau negu tikėjomės, mat gražus rudens oras leido žmonėms eiti iš namų, pasižmonėti. Labai miela buvo matyti veidus iš tolimų kolonijų, taipgi ir vietinius. Kadangi parengimo neturėjome jau gana ilgokas laikas, tai visi džiaugėmės susitikę pažįstamus draugus.

Programai pirmininkavo O. Silks. Laisvės choras po vadovystę Wilma Hollis, pianino skambinant Lora Halloran, atliko dainų programą. Solo dainavo E. Brazauskienė ir W. Hollis. J. Šimkus gražiai mus palinksmo su akordeonu. Rodos, pajauję mūsų jausmai, nes tai priminė jaunystės dienas Lietuvoje, kur dažniausiai vakaruškoje girdėdavome armoniką. Visi menininkai atliko parėigas puikiai.

Ieva Mizarienė labai gražiai pakalbėjo šių dienų reikalais. Ačiū jai už aplankymą mūs ir už suteiktą mums daugiau energijos dirbti, veikti toliau.

Virtuvėje dirbo O. Silks, M. Barnett, M. Raulinaitienė, O. Zilinskienė ir V. Kazlau. Kituose darbuose padėjo C. Miller, E. Brazauskienė, J. Cernickas, A. Latvin ir J. Vasil.

Pinigiškai prisidėjo Hartfordo svečiai su \$10; O. Viotskienė iš Kensington, Conn., \$10 ir K. Reimaitienė, iš Berlin, Conn., \$2. Maisto aukojo: O. Silks, J. Kazlau, M. Barnett, L. Zemaitytė, A. Latvin ir V. Vasil.

Sirdingai dėkojame visiems, kas tik padavė ranką, kad darbas būtų lengvesnis ir našesnis.

V. K. Komisijos Narė

St. Petersburg, Fla.

Pereitą vasarą šio miesto keturi draugai leido viešnagę Lietuvoje, dalyvavo Dainų šventėje. Antru kartą Adelė Pakalniškienė plačiai ir nuosekliai aiškino, ką jie ten matė ir su kuriais teko susipažinti. Rūdė ir skaidres. Tas tai sudarė žingeidų vakarą gausiai publikai. "L" korespondentas dėstė apie V. Lenino šimtojo gimtadienio prisiminimą. Pažymėjo, kaip Rusijos liaudis, Lenino mokslu apsišarvavusi, pir-

moji nusikratė caro režimo, išnaudotojų ir ikūrė tarybinę sistemą. Lietuvos liaudis vėliau pasuko tuo pačiu keliu. Šiandien didžiuojasi.

Prieš 30 metų Lietuva buvo priimta į galingosios socializmo valstybės Tarybų Sąjungos sudėtį. Visą, ką jie sako, šiandien turime — gražų pasiturintį gyvenimą, šiuolaikinę pramonę, pasaulio lygio mokslą, neregėtai suklestėjusią nacionalinę kultūrą — turime dėka to, kad Lietuva yra lygiateisis didžiulės daugia nacionalinės valstybės narys.

Tai reikšmingas džiaugsmo išreiškimas.

Vietos reikalai klostosi neblogai. "Laisvės" vartininkas Povilas Alekna antri metai įsijungė į vėjus darbą. Kokios pradžios pasekmės, neteko patirti. "Vilnius" vartininkas Jonas Stančikas stebėtinai gerai stovi. Abiem veliname geros sekmes iki pabaigai.

LLD kuopos Albumo komisijos narys apskaičiavo, jog šios kolonijos draugai ir prieteliai įsiamžindami gerokai parėmė šešiasdešimt metinį "Laisvės" jubiliejį per Albumą, rodos, visų tūkstantis. Jei tik sveikata tarnaus, su laiku prisidės ir vėl.

Tos ligos narius slopina. J. Stanelis buvo paduotas į lignonę. Tai jau antru kartą. Eva Jeskey irgi liginėje. Korespondentas irgi dejuoja. A. Puishienė, A. Pakalniškienės motina, skundžiasi širdies pailsinimu. Prie užkandžių Ksavera pakvietė svetį šį tą pasakyti apie Lietuvą ir svečio mokslininko pareiginį darbą. Moksl. Nemura pasakė puikią, įdomią kalbą. Jis sakė, kad dabar su kiekviena diena Lietuvos gyventojų gyvenimas sparčiai gerėja, kad nedarbo Lietuvoje nesiranda, bet dar stoka darbininkų. Mokslininkas prisiminė apie savo mokslinį darbą bei pareigas.

Su moksl. Nemura šioje suėigoje radosi tos grupės dar du nariai: Jaunas latvis iš Rygos Vladimir Elster, keilių kalbų žinovas ir Latvijos Inturistų Biuro vadovas. Jis kalbėjo anglų kalba, kviesdamas aplankyti Latviją ir Rygą. Antras — Estijos mokslininkas Kaitis Iechannes, istorikas, kalbėjo rusų kalba. Jo kalbą išvertė į lietuvių kalbą moksl. A. Nemura. Svečias estas, taipgi kvietė apsilankyti Estijoje.

Tenka pastebėti, kad mes Amerikos lietuviai tikrai tu rėtume labai didžiūti, kad Tarybų Lietuva pajėgia, galima sakyti, pajėgė per trumpą laiką išauklėti tokius žymius mokslus žmones kaip A. Nemura ir kiti.

Vasariniai pobūviai

Spalio 18 dieną turėjome sėkmingą ir jaukų pobūvį pas Roy ir Madeline Mijat, jų žaliuoje sodyboje. Šis malonus pobūvis bei piknikas buvo gražiosios vasaros paskutinė sueiga gerųjų žmonių sodybose bei kiemuose. Kalifornijoje vasaros metu galima piknikauti bei bile pramogas ruošti bei mažiausio rūpesčio iš lietaus pusės. O jau apie vidurį spalio mėn. dažniausiai pradedama Kalifornijos sezoninė lietaus eiga. Tad mūsų pramogoms tenka keltis į

Redakcijos atsakymas

LLD 22 kp. valdybai, Cleveland, Ohio. — Jūsų pranešimą apie kuopos susirinkimą spalio 29 d. gavome per vėlai ir nebegalėjome jį įdėti į spalio 27 d. "Laisvę." Atleisite.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

San Francisco, Cal.

Svečiai iš Lietuvos ir kitos žinios

Džiugu, kad šiemet ir mūsų mieste padaugėjo svečių iš Lietuvos apsilankymams. Kai kurie jų keliauja po Ameriką su tarybinėmis grupėmis, o kiti atvyksta pas savo gimines paviešėti. Ta proga užkliūva ir pas mus. Pirmesnių šios vasaros turistų neminėsiu, nes apie juos buvo rašyta anksčiau.

Spalio pradžioje nemaža tarybinių žurnalistų grupė lankėsi San Franciske ir kartu plačiai žymaus "Gimnasis kraštas" vyriausio redaktoriaus pavaduotoja mielas svečias Jonas Lukoševičius. Tik, ot, apgailėtina, kad mielių svečių buvimo laikas buvo trumpas. Iš anksto nežinant, kada jie pribus mieste, veiknėra galimybės, ypač pas mus, sukviesti daugiau norinčių susipažinti su svečiais iš Lietuvos, nes nemaža mūsų pažangieji dalis gyvena užmiestyje.

Taipgi apie vidurį spalio buvo atvykus tarybinių mokslininkų grupė ir jų sąrašė radosi iš Kauno miesto gerbiamas mokslininkas Antanas Nemura, automatikos ir telemechanikos laboratorijos vadovas, mokslų akademijos narys ir korespondentas. Nors labai skubotai, bet dėkui J. ir Ks. Karosams, kad jie kvietė būrelį lietuvių supažindinti su gerbiamu svečiu. Prie užkandžių Ksavera pakvietė svetį šį tą pasakyti apie Lietuvą ir svečio mokslininko pareiginį darbą. Moksl. Nemura pasakė puikią, įdomią kalbą. Jis sakė, kad dabar su kiekviena diena Lietuvos gyventojų gyvenimas sparčiai gerėja, kad nedarbo Lietuvoje nesiranda, bet dar stoka darbininkų. Mokslininkas prisiminė apie savo mokslinį darbą bei pareigas.

Su moksl. Nemura šioje suėigoje radosi tos grupės dar du nariai: Jaunas latvis iš Rygos Vladimir Elster, keilių kalbų žinovas ir Latvijos Inturistų Biuro vadovas. Jis kalbėjo anglų kalba, kviesdamas aplankyti Latviją ir Rygą. Antras — Estijos mokslininkas Kaitis Iechannes, istorikas, kalbėjo rusų kalba. Jo kalbą išvertė į lietuvių kalbą moksl. A. Nemura. Svečias estas, taipgi kvietė apsilankyti Estijoje.

Tenka pastebėti, kad mes Amerikos lietuviai tikrai tu rėtume labai didžiūti, kad Tarybų Lietuva pajėgia, galima sakyti, pajėgė per trumpą laiką išauklėti tokius žymius mokslus žmones kaip A. Nemura ir kiti.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

V. K.

salių patalpas šiuo metu laikt.

Varde San Francisco ir Oaklando LLD kuopų širgiausias padėkos žodis už sėkmingas vasarines pramogas sekamiems geros valios žmonėms už davimą jų rezidencijų: Roy ir Madeline Mijat, Nellie ir Antanui Valaičiams, Petriui ir Mildred Williams ir kitiems.

Beje, pastarajame parengime šeiminkė Madeline ir ilgametė "Laisvės" laikraščio rėmėja pasiūlė pramogos ruošėjams, kad pelno dalis eity "Laisvės" reikalams. Pasiūlymas buvo labai vietoje. Parama laikraščiu reikalinga, ypač rudeninio fondo sukėlime. Šis puikus pasiūlymas, tik, bus atliktas kiek vėliau, kada kuopos išdės parėigas.

Buvęs urugvajietis, o dabartinis oaklandietis Ignas Kamarauskas išvyko į Pietų Ameriką. Nes kaip žinia, Urugvajaus laikraštis "Darbas" švęs 35 metų gyvavimo sukaktį.

Mūsų Ignas šią vasarą viešėjo Lietuvoje su žmona Martha. Linkėtina Ignui puikiausios viešnagės ir Pietų Amerikoje.

Losangelieškis Vl. Raila plačiai ir įdomiai rašo "Vilnyje" iš savo viešnagės šią vasarą po Lietuvą. Veikiausiai ir "Laisvėj" randsi nemaža šią vasarą Lietuvoje apsilankiusių įspūdžių. Deje, mes sanfranciskiečiai mažai tebeuagame šiuo metu "Laisvės" laikraščio numerius. Nekartą buvo kreiptasi į San Francisco pašto pareigūnus tuo reikalu, bet iš to naudos nėra.

L—ma

Chester, Pa.

Praėjusioje korespondencijoje apie įvykusius pietus po Lietuvų Literatūros 6-tos apskrities konferencijos, kaip nors per neapsižiūrėjimą nepasiūnciau vardus aukotojų. Atsiprašau. Tad, nors ir vėliau bet visgi noriu paskelbti.

Po \$10 aukojo: J. J. Stagnys, P. Paserskis, F. Deltuvienė, J.S. Deltuva, N. Dudoniai, Valantai, J. Lucusky, Gurlklys, Vaisvilla.

Po \$6: Navickai ir Agurkienė.

Po \$5: N. Gužonienė, S. Bendradarbis, P. Baranauskas, Aidukienė, R. Merkis, P. Gaižauskienė, A. Gabalienė, Gričiūnienė, E. Bekampienė. Alb. Grigas, Kučiauskaitė.

Būtų gerai, jeigu galėtume surengti daugiau tokių parengimų kaip šis buvo. Teko išgirsti, kad Philadelphiajos draugai rengia pietus pas Merki, tad tik, kad neužlgo pasimatysime. Dabar turime didelį darbą, tai aplankyti visus "Laisvės" skaitytojus, išrinkti prenumeras. Todėl, prašau visų pagelbėti šiame taip svarbiame darbe.

A. Lipčius

Ottawa.— Kanados transportacijos ministras Jamiešon paskelbė Kanados ir Jungtinių Valstijų susitarimą bendrai kovoti prieš įsigėrusius motoristus. Tam tikslui sudaryta bendra prėgrama, kaip greičiau pagauti įsigėrusius vairuotojus.

Iš Lietuvių Moterų Klubo susirinkimo

Spalio 21 d. gražus būrys klubiečių susirinko Laisvės salėn į savo klubo susirinkimą.

Klubo pirmininkė I. Mizarienė atidarė susirinkimą, o jį pravedė Adelė Rainienė.

Protokolų sekretorė Br. Keršulienė perskaitė praėjusio susirinkimo atimimus.

Valdpos raportai: Pirmininkės I. Mizarienės, finansų sekretorės L. Kavaliauskaitės ir izdininkės O. Jakštienės raportai vienbalsiai buvo užgirti.

Aptarti bėgamieji klubo reikalai. Lapkričio 29-tą Moterų klubas ruoš Liet. Liter. Draugijos 55 metų gyvavimo jubiliejinį parengimą Laisvės salėje. Vėliau "Laisvėje" bus parašyta plačiau apie parengimą. I. Mizarienė prašo klubiečių kooperacijos. Būtų gražu, kad mūsų parengimas būtų pasekmingas.

Klubas nutarė pasveikinti "Laisvės" koncertą su \$25. Koncertas įvyks lapkričio 8-tą New National Hall, 261 Driggs Avenue, Brooklyne, 2 val.

Susirinkimo vedėja A. Rainienė priminė klubietėms, kad ateinantį sekmdienį, spalio 25-tą, šioje salėje įvyks rašytojo Rojaus Mizaros mirties minėjimas. Prašė visas klubietes dalyvauti.

Serga klubo narės: Viktorija Brusokienė buvo automatinės sūžeista, gydys lignoninėje, dabar jau sugrįžusi į namus. Taipgi jau seniai serga huntingtonietė Anastazija Kaulinienė. Linkime joms greit susveikti ir vėl būti kartu su mumis.

Albina Vaznienė per Moterų klubą įsirašė į LLD ir pasimokėjo duoklę \$2.

Aukos

U. Gužonienė \$1.00
A. Quater 2.00
Mary Witkus
Kearny, N. J. ... 10.00
M. Kavaliūnienė ... 2.00
P. Simas 2.00
A. Dobilienė 5.00
Maisto ir gėrimo paaukojo O. Repševičiūtė, E. Gailiūnienė, M. Stukienė ir Vladas Misiūnas.

Ačiū visiems.

Per eilę metų buvau Moterų klubo korespondentė. Šiame susirinkime pranešiau, kad išvykstu pastoviai apsigyventi Floridoje. Klubietės pagerbė mane už rašinėjimą apie klubo veiklą, ir įteikė man dovanėlę.

Sirdingai ačiū klubietėms ir valdybai už toki gražų prisiminimą.

Linkiu visoms klubietėms geros sveikatos ir ryžto palaikyti Moterų klubą gerame stovyje ir išugdyti jį į didelę organizaciją. Pasiimokiu amžinos narystės duoklę \$5 ir visuomet prisiminsiu jus visas.

Užbaigus susirinkimo reikalus, klubas davė vaišes. Prie valgių paruošimo daug dirbo Julė Lazauskienė ir atnešė gėlių iš savo darželio ir papuošė stalus. Jai pagelbėjo K. Ceikauskienė. Buvo pasižadėjusi prie vaišių prisidėti N. Skublickienė, bet, gaila, ji buvo susirgusi, tai jos vyras Skublickas pagelbėjo J. Lazauskienei atvežti maistą į salę. Ačiū jam.

Reikia priminti, kad šiose vaišėse dalyvavo ir keli vyrai. Visi dalyviai pakėlė

tostą, sudainavo "Ilgiausių metų" ir palinkėjo man ir mano vyrui laimės ir sėkmės naujoje gyvenimo vietoje.

Sirdingai ačiū visiems.

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

V. Bunkienė

Rojaus Mizaros gimtadienio ispūdingas minėjimas

New York, spalio 25 d. — Newyorkečiai labai ispūdingai atžymėjo R. Mizaros 75-ąjį gimtadienį ir trečiuosius jo mirties metus. Buvo muzikalė programa ir pralkalbos. Ir pats Rojus Mizara kalbėjo — magnetefono juoste.

Atminčiai Rojaus Mizaros jautresni žmonės atnešė bukičius gėlių. Julija Lazauskienė atnešė bukietą aukštesnės, Vera ir Valys Bunkai — raudonų rožių, Amilia Juskevich — rožių, Frances Mažilienė — mišrių gėlių.

Gėlės sudėtos prie estrados esančio pastolio, ant kurio buvo Rojaus Mizaros portretas, vandeniniai dažais Napoleono Petrulio pieštas. Portretas buvo apvestas lietuviškais motyvais austa gražia juosta, specialiai austa dėl Rojaus.

Valys Bunkus pirmininkavo. Jis padarė ir įvadą programos pradžiai, apibėdamas trumpais brožais Rojaus gyvenimą, jo atsikėrimo literatūrinėje kūrinyboje ir progresyvių visuomeninės veikloje čia Amerikoje ir Lietuvoje. Paskui jis iškviatė newyorkiškį Aido chorą išpildyti muzikališkąją programos dalį.

Aido choras stebėtinai gražiai padainavo.

Choro vedėja Mildred Stensler specialiai parinko šiam įvykiui tinkamas keurias dainas: "Nemunas" — Paltanavičiaus; "Rytmečio žemė" — A. Budriūno; "Blowin' in the Wind" — Bob Dylan ir "We Shall Overcome." Choro ūpas buvo labai geras, tinkamas šias dainas dainuojant pagerbimui įžymaus visuomenininko, rašytojo, prakalbininko... Viktor Becker atliko solo, kur to reikėjo šiose dainose. Jis irgi pasiryžusiai gražiai dainavo...

Svečio kalba

Bunkus iškviatė iš Lietuvos atvykusį svečią tarti žodį. Svečias — moksl. Antanas Nemura, kaunietis, Energetikos problemų Instituto direktoriaus pavaduotojas. Jaunas inteligentiškas vyras. Jis gražią kalbą pasakė, paaiškindamas, kaip sparčiai Lietuva dabar industrializuojasi. Jis sako, Lietuva yra statybų šalis — kur žiūri, ten kas nors statoma...

Prie tokių aplinkybių, prie tokios padėties, Lietuvai dabar būtina reikia tokios energetikos (elektrinės ir kitokios energijos, jėgos) instituto ("Research Center") tyrimui, kur ir kaip būt galima gauti pigiau ir prankiau daugiau energijos dėl Lietuvoje kasdien didėjančios industrijos. Todėl, sako, šimtai dirba Energetikos problemų institute, kurio pastangos padidėjo išvystyti mlžiniškosios Elektrėnus, kurie nesigėdindami gali lygintis prie daugelio Amerikos elektros tiekimo centrų.

Moksl. Nemura perdavė mums Amerikos lietuviams širdingiausius sveikinimus nuo jo bendradarbių — Energetikos Instituto darbuotojų.

Jonas Juška skaitė savo sukurtą eilėraščių Rojaus Mizaros pagerbimui ir atminčiai. Klausytojams patiko...

Dailininko R. Baraniko kalba

Kalbėjo Rudolfas Baranikas, įžymus dailininkas-piešėjas, mokytojas ir buvęs "Laisvės" redakcijos narys, petyš petin dirbęs sykiu su Roju Mizara. Jis pažino Rojų Mizarą ir gerai žinojo jo darbus ir gabumus.

Baranikas mano, kad Rojus Mizara buvo talentingas rašytojas, prakalbininkas, redaktorius, visuomenininkas, politikas, ir kovotojas už visų žmonių geresnį gyvenimą, už lygias teises tautoms, rasėms, ir prieš išnaudojamą žmogaus žmogumi bile formoje, bile vietoje pasaulyje.

Baranikas pagyrė Mildred Stensler, kad ji parinko, o Aido choras sudainavo jos parinktas dainas. Šios dainos kaip tik atspindi, sako jis, Rojaus Mizaros mintis ir troškimus.

Baranikas mano, kad Rojus Mizara buvo ne tik didelis Amerikos ir Lietuvos mylėtojas, ale jis buvo ir didelis internacionalistas.

Rudolfas Baranikas kalbėjo tokiu susijaudinimu, kad davė suprasti, jog jis, Rojus Mizaros mirtimi neteko geriausio draugo.

Nelė Ventienė labai labai jausmingai, gražiai tinkamam tikslui sudainavo "Neverkit prie Kapo". Mildred Stensler akompanavo jai pianu.

Vera Bunkienė skaitė eiles, Lietuvoje rašytas, pagarbai Rojaus Mizaros. Eilės labai aiškios, gražiai ir jausmingai skamba. Atsimenu Rojaus Mizaros sakymą, jog Džukijoje biednės žemės, tai ten ir žmonės biedni buvo. Eilėse skamba, kad ten kalneliuose gėlės, gėlės, gražiausios gėlės. Atrodo, kur nederli žemė, ten auga gražios gėlės, kur auga gražios gėlės, ten gimta geri ir išmintingi žmonės. O Rojus Mizara — džukas, buvo gimęs tuose gėlynu kalneliuose, Džukijoje.

Žurnalisto Laurinčiuko kalba

Iš Alberto Laurinčiuko kalbos matėsi, kad jis ir Rojus Mizara buvo ir geri bičiuliai ir artimi draugai. Tai juodu dažnai ir susiedavo. Per susijėjimus Laurinčiukas daug ir sužinojo apie Rojaus Mizaros gyvenimą, darbus, jo būdus ir pasisekimą, politines jo kryptis, visuomeninę jo veiklą. Laurinčiukas irgi džiaugėsi, kad jis turėjo progą draugauti su Roju Mizara, nes jis daug ko pasimokęs iš jo.

Laurinčiukas irgi labai susijaudinusiai apgailestavo, kad Rojus Mizara taip anksti mirė, jis prarado taip anksti gerą draugą.

Iškviesta tarti žodį Lilija Kavaliauskaitė, "Laisvės" administratorė, išdėstė "Laisvės" ekonominę padėti. O "Laisvės padėtis tokia, kad "Laisvės" išleidimas reikalauja daugiau ir daugiau pinigų. Šis karo metas Amerikoje kelia kainas viskam, tai tas paliečia ir "Laisvę". Jau vėl prisieina mokėti \$10 daugiau už popierio toną, neskaitant kitų reikmenų pakilimo. Ji priminė, kad dabar eina "Laisvės" vėjus. Lilija prašė labai širdingai visų "Laisvės"

bičiulių ir draugų, kad jie galėtų duoti daugiau piniginių pagalbų "Laisvei" ir kad jie būtų daugiau pasitęgę gauti daugiau skaitytųjų "Laisvei" šiuo "Laisvės" skaitytųjų gavimo vajuje.

Draugės Mizarienės kalba

Paskutinė kalbėjo Rojaus gyvenimo draugė Ieva. Žingeidu buvo, kai ji sakė, kad mirus Roju, ji manė taip, kad ji daugiau nesijuoks, gal su niekuo ir nebesikalbės. Bet prisiminus Rojaus mokymą, kad gyvieji turi gyventi visuomeniškai, veikti, maišytis su žmonėmis, atsipalaiduoti nuo visokių priešžmoniškų dogmų, tai tada ir gyvenimas bus malonus, tai ir vėl ji surado susiramniimą visuomeniškoje veikloje.

Gal ir sekdama Rojaus išmokslinimą, Ievutė užbaigė kalbą paragindama visus, kad visi pasirūpintų balsuoti šiuose plačiuose rinkimuose į valdvietes už tokius kandidatus, kurie pasisako už tuojautinį baigimą karo Vietname, už ryšią desegregaciją, už lygias civilines teises visiems be rasių ir spalvų skirtumo.

Dėkui, labai dėkui Viktoriui Beckeriui, kad jis iškordavo Rojaus Mizaros prakalbą, kurią jis pasakė per atžymėjimą jo 70-ojo gimtadienio. Gi Rojus Mizara, kuris jau trys metai miręs, taip gražiai, taip įprasčiai aiškiai kalba, kaip jis visada kalbėdavo. Ot, rodosi, norisi nubėgti ten už užlaidos ir pasveikinti jį už jo gražią kalbą...

Kai kurie net pravirko išgirdę Rojaus Mizaros kalbą tokiu jau jo natūrališku tonu...

Lietuvių Literatūros Draugijos 1-ji kuopa padarė galimu šį atžymėjimą. Kas buvo parengimo komisijoje, nežinau. Bet vaisyti teikime sunkiausiai dirbo Kastancija Rušinskienė, Julija Lazauskienė, ir joms pagalbėjo kituose darbuose Adelė Rainienė, Nastė Bunkienė, Mildred Stensler, Vera Bunkienė, ir Helen Feiferienė.

Katrina Petrikienė padarė tikrą nuostabą, atvežė tiek avičių iš savo uogyno, kad užteko pavaišinti visus vėliausiomis sezono uogomis. Teko saujaletį jį ir man, ačiū jai!

A. Gilman

Įžymusis Lietuvos aktorius Amerikoje

Šiuo tarpu Chicagoje lankosi vienas iš žymiausių ne tik Lietuvoje, bet visoje Tarybų Sąjungoje aktorius Donaldas Banionis. Pereitą pirmadienį porai - trejetui dienų buvo atvykęs į New Yorką. Sakė važiuosias į Washingtoną, o iš ten grįšias Chicago. Ketina apsilankyti ir Californijoje.

Pabaigoje lapkričio mėnesio, grįždamas Lietuvon, kelioms dienoms apsisostias New Yorke, kad plačiau susipažintų su šiuo didmiesčiu. Džiugu, kad ir mes New Yorko lietuviai turėsim progą su šiuo didžiulio talento lietuvių tautos sūnumi asmeniškai susitikti ir susipažinti. Jis yra pakviestas dalyvauti New Yorko Lietuvių Motery Apšvietos Klubu parengime lapkričio 29 dieną Laisvės salėje.

Rep.

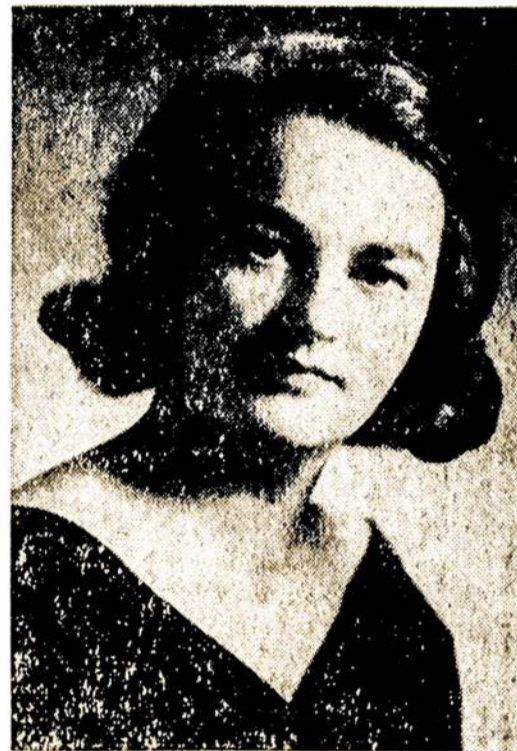
DŽIUGINANTI NAUJIENA

Šiomis dienomis sužinojome, kad atvyksta Aido Choras ir jo solistai, iš Worcester, Mass., vadovaujė Al Dupshos, dalyvauti "L." koncerte.

Apie kitus programos dalyvius, prašome pasiskaityti skelbime. Tikimės, kad dar bus ir kiti dainininkai, apie kuriuos pranešime vėliau.

J. Sabaliauskas

Irene Janulis

Al Dupsha

Komunistų Partijos kandidatai šiuose rinkimuose

Lapkričio 3 dieną visi piliečiai dalyvausime, arba turėtume dalyvauti rinkimuose. Ypač šie rinkimai bus svarbūs New Yorko valstijoje. Apart išrinkimo vieno Jungt. Valstijų senatoriaus, rinksime ir valstijos viršininkus — gubernatorių ir jo pagalbininką. Tai labai svarbios vietos.

Didžiosios kapitalistinės partijos veda labai įtemptą kampaniją už savo kandidatus. Kaip ir paprastai, jų kandidatai sudeda kalnus pažadų, kuriuose po rinkimų skubinasi pamiršti.

New Yorko valstijoje darbo žmonės turi gerą pasirinkimą. Jie turi progą paduoti balsus už savo klasės žmones, už savo partijos kandidatus. Šiuose rinkimuose turi išstaciusi kandidatus ir New Yorko valstijos Komunistų partijos organizacija. Kurie piliečiai nori šioje valstijoje ir šalyje pagrindinio pakeitimo, tikrų, naudingų reformų, ypač kurie trokšta baigimo Vietnamo karo ir sugražinimo mūsų jaunų vyrų namdar, tuojau, balsuos už savo partijos kandidatus. O šiais komunistų kandidatais yra:

Į gubernatoriaus vietą — **Rasheed Storey**

Į leitenanto - gubernatoriaus — **Grace Newman**

Į Jungtinių Valstijų senatoriaus — **Arnold Johnson**

New Yorko Piliečių Komitetas šių kandidatų išrinkimui ragina New Yorko valstijos lietuvius balsuoti už šiuos kandidatus lapkričio 3 dieną.

Mieste pasidairius

Rinkimų kampanija smarkiai pagyvėjo paskutinėmis dienomis prieš lapkričio 3 d. Įvairių partijų kandidatai išsiujuose darbuojasi, kad tik daugiau balsų gauti. Prez. Nixonas ir jo šeima pasileido darban padėti savo šalininkams, kurie remia karą. Nixonas ir Agnew smarkiai atakuoja tuos kandidatus, kurie priešingi karui.

Majoras Lindsay pasakė, kad Nixonas paleido daugeliu kandidatų nepasitikėjimo debesis po visą šalį, kada jis atmetė senatorių Goodell, o pasirinko konservatorių Buckley toje vietoje, kuris akiai remia Nixono karo programą. Lindsay ragino visus balsuoti už demokratų kandidatus Goldbergą ir Patersoną.

Komunistų Partija ragina rinkimuose sumušti reakcionierių Buckley, balsuoti už komunistų kandidatus ištais G sraše.

Komunistų kandidatai — geriausi kovotojai prieš karą, prieš reakciją, rasizmą, skurdą, už civilinių teisių išlaikymą ir t. t.

The most speedy, economical and simplest way to send gifts to relatives in the USSR is to purchase for them

PREFERENTIAL SPECIAL ROUBLE CERTIFICATES

which can be redeemed for first - quality merchandise in the special Vneshposyltorg foreign currency stores

THE QUALITY IS HIGH, THE PRICES ARE LOW.

For the new catalogue explaining the certificates

apply to any of our affiliated firms

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
723 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106
Tel. 215-925-3455

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel. 212-581-7729

COSMOS PARCEL EXPRESS CORP.
45 West 45th St., New York, N. Y. 10036
Tel. 212-245-7905

or their branches, or directly to:

PODAROGIFTS, INC.
220 Park Avenue South -:- New York, N. Y. 10003
Tel. (212) 228-9547

Warning: For your own protection and for speedy execution of your orders, place them ONLY with any of the above firms or their branches, which are official representatives of Podarogiffts, Inc.

Patrolmen's Benevolent Association paskelbė, kad bus reikalaujama policistams mokėti po \$16,000 ir metus su teise po 25 metų tarnybos išėiti į pensiją su pilna alga.

New Yorko miesto prieškariniai mokytojai darbuojasi, kad iki lapkričio 16 d. visi mokytojai pasisakytų karo klausimu. Svarbiausia, kad jie pasisakytų prieš karą Indokinijoje.

Vajus tarp mokytojų eina per visą šalį.

LD 13 kuopos susirinkimas įvyks trečiadienį, lapkričio 4, Laisvės salėje. Pradžia 6:30 val. vak. Visi kuopos nariai kviečiami dalyvauti. Valdyba

Jau ištisa savaitė kai guli ligoninėj woodhavenietė Josephine Plučiauskienė. Ji staigiai susirgo, ir gydytojas įsakė, kad turi eiti į ligoninę. Ji randasi Interborough Hospital, Linden Blvd., Brooklyne.

Prašome visus narius atsilankyti, ypatingai tuos, kurie dar nepasimokėję už šiuos metus, prašome atėiti ir pasimokėti.

Kuopos komitetas (82-83)

LD pirmosios kuopos susirinkimas

Lapkričio penktą dieną, ketvirtą dieną, įvyks LLD pirmosios kuopos susirinkimas Laisvės svetainėje. Pradžia antrą val. po pietų.

Prašome visus narius atsilankyti, ypatingai tuos, kurie dar nepasimokėję už šiuos metus, prašome atėiti ir pasimokėti.

Kuopos komitetas (82-83)

UŽSISAKYKITE

Knygas, Žurnalus ir Plokšteles IS LIETUVOS

- PLOKŠTELES MUZIKOS IR LITERATŪROS
- 1) TSR Liet. valst. choras, vad. K. Kavetskas Nr. 33 D-6137
 - 2) Liet. Radio mišrus orkestras, vad. R. Batsėvičius Nr. 33 D-9907
 - 3) Jonas Stasiūnas, baritonas Nr. 33 D-14175
 - 4) Dainos vaikučiams (lietuviškai) Nr. 33 D-15341
 - 5) Raštai, lietuvių rašytojai Nr. 33 D-15639
 - 6) Kraujas ir Pelenai (lietuviškai), V. Marcinkevičiaus Nr. D-15971-76 (3-jų plokšt. serija)
 - 7) Eilėraščiai, lietuvių poetų Nr. D-15667
 - 8) TSR Liet. valst. Sokių ir dainų Ansamblis Nr. D-15679
 - 9) Laimonas Noreika, skaitymai lietuviškai Nr. 33 D-15779
 - 10) "Žmogus" (lietuviškai) Eduardas Mieželaitis (12") Nr. D-15781
 - 11) Vlniaus koncert. dūdų ork., vad. R. Balčiūnas (12") Nr. D-16149
 - 12) Liaudies dainos (lietuviškai), J. Gruodis Nr. 33 D-16625
 - 13) Liet. Radio Kaimo choras, vad. Gaižauskas Nr. D-16625
 - 14) Lietuvių kompozitorių romanai Nr. 33 D-16657
 - 15) Liet. Radio Kaimo Choras-Liet. Liaudies dainos Nr. 33 D-16917
 - 16) V. Jurgutis-Kareivio laiškai (7 vokalinės-instr. eilėraščiai) Nr. 33 D-16977
 - 17) Y. Juzelūnas, smuika, vargonai ir orkestras (12") Nr. 33 D-17271
 - 18) Vakarūškos (lietuviškai), J. Cepaitis Nr. 33 D-20221
 - 19) TSR Lietuvos rašytojų balsai Nr. (33 D-20551
 - 20) Vienetai fortepianui, J. Gruodžio (12") Nr. 33 D-20643

Mono 10 colių plokštelės \$3.50 — Stereo 12 colių plokštelės \$4.95

Four Continent Book Store
156 5th Avenue -:- New York, N. Y.

Telefonas: CH 2-4500.
Prašykite mūsų katalogo.
Galite užsakymus siųsti per pašta.